

MITROPOLIA BISERICII ORTODOXE
DE STIL VECHI DIN ROMÂNIA

SFÂNTUL IERARH
GLICHERIE
MĂRTURISITORUL

O viață pentru Hristos

*Viața, pătimirile și minunile
Sfântului Ierarh Glicherie Mărturisitorul*

Ediția a II-a

Revizuită și adăugită

Tipărit cu binecuvântarea
+ Î.P.S. VLASIE,
Arhiepiscop și Mitropolit
al
BISERICII ORTODOXE DE STIL VECHI
DIN ROMÂNIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România - 2011
Editura „Schimbarea la Față”
ISBN 973-98656-1-5

O VIAȚĂ PENTRU HRISTOS - 288 p.

Viața, nevoințele și minunile
Sfântului Ierarh Glicherie Mărturisitorul

Ediția a II-a

FORMAT 16/70 X 100, CD. nr. 7

ISBN 973-98656-0-7

Editura „Schimbarea la Față”

- Mitropolia Slătioara -

Comuna Râșca, jud. Suceava

E-mail: secretariat@mitropoliaslatioara.ro

- 2012 -

PREDOSLOVIE

«Vremurile de silnicii și de prigoane vor să vie iarăși asupra turmei pravoslavnice, căci lumea de azi nu mai poate vedea cu ochi buni așezămintele vechi ale Sfintei noastre Biserici. Omul modern caută să lepede rânduielile cele vechi ca pe niște haine ponosite. Pentru asta se pornesc atacuri tot mai dese împotriva legii sfinte și împotriva celor binecredincioși. Atacurile de astăzi sunt mai mult ascunse, dar mâine-poimâine se vor da la arătare și va trebui să ne apărăm sfânta credință prin mărturisire și prin sânge. Să ținem sus drapelul și sfânta noastră armă, când va suna vreodată semnalul de alarmă! Să jertfim toate pentru a ne păzi sufletul curat și credința nestrămutată. Mai bine să murim în strâmtoarea bolii, în necazul sărăciei și în silnicia ascultării din mănăstire, decât să fim ademeniți de cei înșelători și de patimi vătămătoare de suflet!

De mii de ori suntem mai fericiți cu sărăcia noastră între streini, decât cu răsfățul celor urători de creștini! De este cu puțință, s-ar cuveni ca să sărutăm în fiecare ceas pământul acesta blagoslovit (care ne este liman de scăpare) și să mulțumim lui Dumnezeu cu lacrimi că „din foc și din apă ne-a scos pre noi întru repaus”. Am pierdut poate și avere și rudenii, dar ceea ce este mai scump decât toate, adică sfânta noastră credință, pe aceasta noi o avem întreagă, din mila lui Dumnezeu.

Să o păzim până la urmă întreagă și neprihănită și Dumnezeu ne va păzi de toate primejdiile războiului văzut și ale celui nevăzut. Să ascultăm cuvintele Sfântului Apostol Pavel care strigă: „Nu vă plecați grumajii sub jug străin cu necredincioșii, că ce legătură poate avea dreptatea cu fărădelegea, sau ce împărțășire are lumina cu întunericul? Sau ce unire are Hristos cu Veliar, sau ce tovărășie poate fi între un credincios și un necredincios, sau ce legătură poate fi între Biserica lui Dumnezeu și între idoli? Căci „voi sunteți Biserica lui Dumnezeu Celui viu. De aceea, ieșiți din mijlocul lor și vă osebiți”, zice Domnul.

Pe noi ne-a scos Dumnezeu din calea năvodului roșu, deci să nu ne încurcăm în ațele lui care au ajuns până aici, ci să păzim comoara strămoșească, căci zice Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan: „Biruința aceasta care a biruit lumea este Credința voastră”.

(Sfântul Ioan Iacob Hozevitul - „Din Ierihon către Sion”)

Iubite cititorule,

Ostenindu-te la citirea acestei cărți, să nu cauți numai o îmbinare armonioasă de graiuri dulci căci, pătrunzând profunzimea slovelor ei, vei afla adevăruri istorice din viața Sfântului Ierarh Glicherie Mărturisorul, culese prin grai viu de la cei ce au petrecut împreună cu dânsul, ori abia descoperite prin scrierile uitate și izbăvite de flăcările focului. Adevăratele mărturii se culeg din istoria vie a unui popor, căci numai așa condeiul nu poate să alunece de la calea cea dreaptă a relatărilor obiective.

Pentru Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România, istoria vie suntem noi, dar mai ales înaintașii noștri, care au trăit, au văzut și au suferit tot ceea ce Dumnezeu a vrut să rânduiască pentru dânsii, într-o vreme în care oamenii iubeau mai puțin adevărul credinței ortodoxe, păstrate și sfințite cu prețul de sânge al sfinților mucenici și ostenele sfinților Cuvioși Părinți.

Chiar dacă și astăzi, în mijlocul acestei libertăți religioase, se strigă împotriva dreptei credințe a Sfinților Părinți, noi avem mărturii clare și adevărate, transmise prin viu grai, din partea celor mai de seamă reprezentanți ai Ortodoxiei. În vremea Sfântului Glicherie, Biserica noastră a primit binecuvântarea propășirii și continuității ei din partea Sfintei Chinotite Athonite (1927) și a patriarhului Ierusalimului, Damianos (1930). Mai spre timpurile noastre, aceeași binecuvântare de continuare a propovăduirii dreptei credințe ortodoxe și de întemeiere de sfinte lăcașuri de rugăciune am primit-o și noi, în anul 1989, din partea patriarhului Diodor al Ierusalimului.

În acel an, în luna octombrie, aflându-mă împreună cu preasfințitul Ghenadie și arhimandritul Teofilact la Ierusalim, într-o întrevedere cu patriarhul, am aflat că și la Sfintele Locuri, vrednicia Sfântului Glicherie începuse să fie cinstită. Deși nu era canonizat încă, totuși vestea despre ostenele și sfințenia vieții lui ajunsese până aici. Era o cinste pentru noi, ca slujitori ai Bisericii, să ne numim ucenici și fii duhovnicești ai mitropolitului Glicherie din România. Spre slava

Ortodoxiei dreptslăvitoare, și noi, la rândul nostru am primit binecuvântarea Patriarhiei Ierusalimului pentru întemeierea unui schit românesc la Sfintele Locuri, însă condițiile materiale nu ne-au permis lucrul acesta.

Închei acest cuvânt adăugând că această lucrare nu vine să șteargă cea dintâi încercare de a așterne pe hârtie întâmplări și fapte din viața Sfântului Ierarh Glicherie, ci se dorește numai o completare. Intenția noastră a fost de a realiza o scurtă istorisire cu valoare documentar-istorică, realistă, a vieții celui ce s-a dovedit a fi *„păstorul cel bun, care sufletul său își pune pentru oi”* (Ioan 10, 11).

Pentru aceasta, pe cei care vor citi și vor crede îi vom ferici, iar pe cei care vor citi și nu vor crede, îi vom lăsa în grija Sfântului Ierarh Glicherie, să-i încredințeze el, așa cum a făcut-o cu mulți alții, despre sfințenia și îndrăzneala pe care le-a dobândit de la Dumnezeu, ca o răsplată făgăduită de Hristos, Cel ce a zis: *„Fericiți veți fi când vă vor ocări și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri”* (Matei 5, 11).

Arhiepiscop și Mitropolit
† VLASIE MOGÂRZAN

Înalt Preasfințitul Mitropolit Vlasie Mogârzan, preasfințitul Ghenadie Băcănuanu și arhimandritul Teofilact Murgoci în vizită la Ierusalim, alături de patriarhul Diodor I - octombrie 1989

Anul 1891. Intrarea în lumea durerilor.

Pe ale Bucovinei binecuvântate meleaguri, spre sfârșitul secolului al XIX-lea, în sânul familiei Tănasă avea să răsară lumina ce deschidea orizonturi duhovnicești spre calea adevărului și a mântuirii. În ziua de 9 februarie, anul mântuirii 1891, în satul Mihoveni, în preajma voievodalei cetăți a Sucevei, se naște singurul fiu al celor trudiți de suferințele vieții, Nicolae și Rahila Tănasă. Era cel dintâi vlăstar al dragostei lor, prima și ultima binecuvântare a însoțirii lor.

Pe lângă celelalte griji de zi cu zi, spre deosebire de alți săteni ai locului, soții Tănasă își găseau răgazul pentru rugăciune mai ales în ziua duminicii, când cu multă evlavie mergeau la Biserică, rugând pe Dumnezeu să le mai ușureze paharul suferințelor, pe care îl primiseră de la Hristos cu umilă mulțumire. În casa lor stăpâna duhul smereniei și al temerii de Dumnezeu, căci erau cu supunere în fața voii lui Dumnezeu, fără hotărâri luate pe muchie de cuțit ori fapte necugetate.

În sânul acestei familii sălășluia credința ortodoxă, acea neîntreruptă privire ridicată din inimă către Dumnezeu. Credința din suflet era arma care îi încredința despre cele nevăzute ale lui Dumnezeu și libera consimțire a sufletului spre veșnicie. Dinlăuntru, totul părea a se petrece molcom și în pacea lui Dumnezeu, însă, din afară, răsunau grele încercări ce aveau să-i ispitească. Abia începuse a se întinde umbra unei mari înșelări, prin care clericii vânduți aveau să facă pactul cu diavolul împotriva Bisericii lui Dumnezeu.

În clocotul acestei neguri duhovnicești, se năștea pruncul familiei Tănasă, fără a putea gândi cineva ce fel de grele împrejurări avea să străbată în puțină vreme. În mijlocul Bisericii lui Dumnezeu, în baia cristelniței duhovnicești, Nicolae și Rahila au încredințat pe fiul lor marelui ocrotitor al celor necăjiți, adică Sfântului Gheorghe. Așa l-au numit din sfântul botez. Numele acesta avea să oglindească, întocmai ca o proorocie a vieții, grelele suferințe mucenicești prin care Dumnezeu i-a cercetat răbdarea, dragostea și credința, dar și

râvna lui spre cele de sus.

Încă se mai auzeau strigătele de durere ale celor ce au suferit pentru adevărul de credință, când pe plaiurile din Mihoveni venea pe lume pruncul pe nume Gheorghe, chemat și el de Dumnezeu să lupte cu aceleași suferințe și tot împotriva prigonitorilor Evangheliei lui Hristos. Era sădit de Dumnezeu ca un alt Iov, pe care satana îl ceruse spre a fi cernut prin sita vieții precum firele de nisip.

Anul 1898. Vitregiile sorții.

Fiu al unui țăran robit de durerile vieții, copilul Gheorghe își va petrece primii ani de viață în satul Mihoveni, fără a-și cunoaște prea bine tatăl, care a plecat din această lume mai înainte ca fiul său să poată pricepe simțământul dragostei paterne. Și, dacă izvorul povățuirii tatălui său a secat mai înainte de vreme, îndrumările maicii sale, care a știut să-i insuflă simțământul dragostei de Dumnezeu și frica de a păcătui, au fost ca o cunună pe creștetul său și ca o salbă de mărgăritare împrejurul sufletului, îmbrăcându-i întreaga ființă în veșmântul strălucitor al evlaviei către poruncile lui Dumnezeu. Fiind crescut de maica sa într-o atmosferă de sfințenie, dominată de obiceiurile și tradițiile Bisericii Ortodoxe, sentimentul religios îi va dăruia mai târziu puterea de a depăși zbuciumatele clipe de suferință ale copilăriei.

Când avea să pășească într-un alt hotar al vieții, la vârsta de șapte ani, din rânduiala lui Dumnezeu, cu fața înecată în lacrimi, cu mâinile încheștate pe sicriul de lemn și înspăimântat de frica singurătății, a dat maicii sale cea din urmă sărutare. Glasul mamei sale, Rahila Tănasă, așezată acum într-un sicriu de lemn, amuțise pentru totdeauna. Cu fața brăzdată de suferințele unei boli trupești, doar cu lumina sufletului ei, Rahila Tănasă își mângâia încă singura odraslă adusă pe lume, care acum rămânea a nimănui. Se spulbera parcă pentru totdeauna visul unei mame care nutrea să vadă în fiul ei un om de caracter, ce știe să-și abată piciorul din cărarea dezmiardărilor înșelătoare ale vieții.

adică asceza, lupta împotriva patimilor, dobândirea virtuților, rugăciunea și vorbirea neîncetată cu Dumnezeu.

Ca începător, fratele Gheorghe a fost supus la mai multe ascultări, prin care și-a dovedit supunerea față de poruncile starețului, dar și dragostea de Dumnezeu, în numele Căruia le săvârșea pe toate. În scurt timp, a deprins mai multe îndeletniciri mănăstirești, s-a obișnuit cu rânduiala slujbelor de la Biserică, fiind blând și supus celorlalți părinți din obște, lucru pentru care, la numai opt luni de la intrarea în mănăstire, starețul Teofil hotărăște să îl călugărească.

Călugăria însemna pentru fratele Gheorghe un alt pas care îl aducea mai aproape de Dumnezeu, dar și o sarcină mult mai anevoioasă. Avea să făgăduiască înaintea lui Dumnezeu, a Maicii Domnului și a Sfinților Îngeri, cele trei jurăminte de căpetenie ale călugărului, adică ascultare, sărăcie și feciorie. Toate aceste osteneli le-a luat asupra sa de bunăvoie și nesilit de nimeni.

În ziua de 24 decembrie 1916, în ajunul Nașterii Domnului, fratele Gheorghe a fost tuns în monahism, schimbându-i-se numele în Glicherie, nume ce-l va purta în tot restul vieții sale și care se tâlmăcește din grecește ca „om dulce, om cu dulceață”. De aici înainte, lupta sa împotriva răului se va înteti și mai mult, dar va merge pe această cale plin de bărbăție, nădăjduind spre dobândirea comorilor

Darului lui Dumnezeu, ce se deprind cu multă osteneală și răbdare.

*Ierodiaconul
Glicherie Tănăsă*

Anul 1918. Hirotonia întru ierodiacon.

Condițiile sociale și bisericești din preajma anului 1916 erau destul de neprielnice. În sânul Bisericii Ortodoxe Române se produceau mari frământări, ce aveau să reprezinte abia începutul durerilor. Trebuiau luate decizii grabnice în unele conflicte de interese de proveniență catolică și puse în discuție încă din vremea lui Cuza.

Ierarhia din cadrul Bisericii Ortodoxe

Române din acea vreme era împărțită în ierarhi canonici, care păzeau cu sfințenie așezămintele Bisericii și rânduiala Sfinților Părinți, și ierarhi necanonici - oameni politici infiltrați în Biserică și hirotoniți la intervenția puterii politice a statului, gata oricând să vândă Biserica din ordinul ereticilor.

Dintre ierarhii canonici, prin care s-a menținut până la această vreme canonicitatea Bisericii Ortodoxe, amintim pe Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica (prăznuit la 11 aprilie), cel care s-a opus cu dârzenie introducerii noului calendar gregorian în uzul liturgic al Bisericii. Despre acest mare bărbat al Bisericii, istoricul Nicolae Iorga

Sfântul Ierarh Calinic, litografie originală din anul 1868

scria: „Trăind în sfințenia muncii și a înfrânării, era socotit ca sfânt de credincioșii din eparhie și păreri de rău ale multora se îndreptară mult timp către mormântul lui, pe care-l voise la Cernica, locul lui de învățatură și pregătire duhovnicească, unde se retrăsese.

Trăind până departe în timpuri noi, pe care el nu le mai înțelegea nici pentru a le mai combate, precum ar fi fost dator să, cruțat de dănsese, venerat pentru o vârstă ca a sa și pentru o astfel de viață, chiar și de cei mai antireligioși din noul curent apusean, care stăpânea Statul cel nou, el încheie cu vrednicie șirul curăților călugări fără de arginți, al titurilor de cărți și de clădiri de închinare, al sufletelor de arhieriei care o clipă nu și-au închipuit că fapta ori gândul lor scapă de sub ochiul priveghetor al lui Dumnezeu” (Istoria Eparhiei Râmnicului, p. 156-166).

Alături de Sfântul Calinic, de strajă la hotarul Bisericii mai stăteau și alți păstori buni: episcopii Sofronie Miclescu, Nifon Rusailă, Calinic de Râmnic și apoi Gherasim Saffirin.

Melchisedec Ștefănescu, episcop de Roman, purtând decorații și însemne masonice

Dintre ierarhii vânduți intereselor străine, care s-au perindat la cârma Bisericii Ortodoxe Române de la începutul sec. al XIX-lea, amintim pe Melchisedec Ștefănescu, Neofit Scriban, Filaret Scriban, Iosif Bobulescu, clerici și șefi ai Partidului Național sau pe Calinic Miculescu, devenit mitropolit al Moldovei la 18 mai 1865, „pentru că fusese loial față de guvern, ținuse predici călugărilor, anunțase concursuri pentru locurile de proto-pop...” (N. Dobrescu în *Convorbiri literare*, 1907, pag. 115).

În anul 1916, când părintele Glicherie intrase în viața monahală, aceste dezbateri erau în toi, însă nu se luase nici o decizie sinodală asupra introducerii calendarului gregorian în Biserica Ortodoxă Română. Doi ani mai târziu, la 11 ianuarie 1918, părintele Glicherie a fost hirotonit întru ierodiacon, în catedrala mitropolitană din Iași, pe seama Mănăstirii Cetățuia cu hramul Sfinții Apostoli Petru și Pavel.

Hirotonia întru ierodiacon a părintelui Glicherie a fost săvârșită de către episcopul vicar Antim Petrescu, la propunerea noului stareț al Mănăstirii Cetățuia din acea vreme, protosinghelul Daniil Ciubotaru. Ca binecuvântare în cinstea acestei trepte în slujba lui Dumnezeu, episcopul Antim Petrescu i-a dăruit ierodiaconului Glicherie două cărți cu o bogată învățătură duhovnicească - „Patericul Egiptean” și „Pustnicul din Carmel”, pe lângă sfaturile duhovnicești către o viață tot mai cuvioasă.

Intrat în treapta clericală a diaconiei, părintele Glicherie, om cu dulceață pe buze și în suflet, se va deda la mai mari osteneli duhovnicești. De-a lungul vieții sale, el avea să își mai arate încă și mai multe bunătăți sufletești, între care dragostea nefățărnica față de aproapele le covârșea pe toate.

Avea să dovedească acest lucru pe deplin, în vremea celui dintâi război mondial, când în incinta Mănăstirii Cetățuia a fost înființat un spital pentru bolnavii și soldații răniți, aduși de pe front. Aici, părintele Glicherie slujea cu devotament celor mutilați de armele războiului. Dragostea față de semeni și compătimirea celor suferinzi, flămânzi și fără adăpost, au fost pentru el o lecție de viață prin care a devenit mai generos față de oameni și mai umil în fața lui Dumnezeu. Harismele duhovnicești ale vieții călugărești erau pentru el ca o poadoabă cerească ce îmbrăca adevărata noblete și demnitate a caracterului, făcând ca frumusețea sufletul său să strălucească.

Mai târziu, ajuns păstor de suflete, părintele Glicherie le vorbea credincioșilor despre smerenie și dragoste astfel: „Oricât de multe ar fi faptele noastre cele bune, oricât de cuvioși și înduhovniciți ne-am considera noi, dacă sufletul nostru nu este botezat cu darul smereniei și al iubirii cerești față de Dumnezeu și față de frații noștri, nu suntem vrednici de Împărăția lui Dumnezeu, unde totul este adevăr, smerenie, ascultare și dragoste”.

Blândețea cu care și-a împodobit sufletul avea să se dovedească atât în vremurile de bunăstare cât și în vremurile de persecuție, când oamenii îl maltratau și îl loveau, iar el îi binecuvânta, știind că porunca lui Dumnezeu este cea a iubirii, iar nu a blestemului. Indiferența sa față de lipsurile materiale mergea până la lepădarea de tot ceea ce înseamnă frumusețe și bogăție în lumea aceasta, căci toată strădania lui era îndreptată spre darul mântuirii sufletești, și toată inima lui era însetată după mireasma dumnezeirii prin care, odată dobândită, devenea suficient de încăpătoare încât să cuprindă întreaga lume și tot atât de înaltă precum cerurile, odihnind în tărâmul iubirii îngerești.

Anul 1920. Hirotonia întru ieromonah.

Ajuns înaintea acestei înalte slujiri care este preoția, părintele Glicherie era încercat de noi trăiri sufletești, încât sensibilitatea lui începea să devină mai ascuțită, iar compătimirea față de cei care nu știau să lupte împotriva diavolului și a păcatului, devenea mai profundă în sufletul său. Vrednicia preoției cerea mai multe lupte du-

*Pimen Georgescu,
Mitropolitul Moldovei*

hovnicești și noi osteneli trupești și sufletești.

La propunerea noului stareț al Mănăstirii Cetățuia, părintele Trifon Sturza, și după ce parcurge mai multe trepte ale viețuirii monahale, trecând și prin ascultarea de eclesiarh al Bisericii, părintele Glicherie este hirotonit întru preoție în ziua de 29 iunie 1920, la praznicul Sfinților Apostoli, de către mitropolitul Pimen Georgescu al Moldovei. Slujirea preoției avea să răpească din sufletul său o mare parte a liniștii călugărești cu care se deprinsese până atunci. Dorul de înstrăinare și de rugăciune va fi răsplătit de marile mângâieri sufletești ale lui Dumnezeu în inima sa. Scopul viețuirii întru Hris-

tos rămânea mereu același, adică desăvârșirea duhovnicească, cu toate că responsabilitățile sufletești creșteau de la o zi la alta.

Noua vrednicie îi era dăruită de la Dumnezeu pentru mântuirea sa și a oamenilor. Însă, pe cât de nobilă era această rânduială înaintea lui Dumnezeu și a sfinților îngeri, pe atât era de anevoioasă lucrarea ei, după cum spune și Sfântul Grigorie de Nazianz: „*Preoția, știință a vindecării sufletelor, urmărește să întraripeze sufletul, să-l smulgă din lume, să-l dea lui Dumnezeu; să-l facă să păzească chipul lui Dumnezeu, dacă nu l-a pierdut; dacă e în primejdie să-l piardă, să-i arate calea ca să și-l*

păstreze; iar dacă și l-a stricat, să-l aducă din nou la starea cea dintâi. Preoția urmărește să facă să locuiască, prin Duhul Sfânt, Hristos în inimile oamenilor. Și, în sfârșit, scopul cel mai de seamă al preoției este să-l facă Dumnezeu și părtaș fericirii celei de sus pe cel ce aparține cetei celei de jos, adică pe om”.

Pe drumul preoției, părintele Glicherie avea să înainteze „din putere în putere”, adică din puterea cuvintelor propovăduirii spre cea a faptelor duhovnicești, trecând de la puterea credinței la puterea vederii înțelepte, căci scris este: „*Merge-vor din putere în putere, arăta-Se-va Dumnezeu dumnezeilor în Sion*” (Ps. 83, 8). Deseori el se suia cu puterile sufletului către Sionul cel duhovnicesc, atunci când slujea Dumnezeiasca Liturghie, privind cu ochii cei trupești spre Sfânta Masă, iar cu cei sufletești contemplând Jertfa cea fără de sânge.

Anul 1920. Primele tulburări sufletești.

Se părea că semnele anului 1920 nu erau chiar de bun augur. Abia hirotonit ieromonah în obștea Mănăstirii Cetățuia, tulburările sufletești au alungat liniștea de altădată din inima părintelui Glicherie. Călugării de aici parcă trăiau acum tensiunile unui sfârșit de veac. Mulți dintre ei aveau câte un motiv de a cărti împotriva ierarhiei sinodalilor din Biserica Ortodoxă Română. Teamă lor era legată de ceea ce se vehicula mai mult în ascuns decât la arătare, pe seama unei enciclice sinodale expediate de către Patriarhia Constantinopolului către Bisericile Ortodoxe din Răsărit, cu privire la modernizarea canoanelor și a rânduielilor bisericești.

În preajma anului 1920, când Miron Cristea devenea mitropolit-primat, Biserica Ortodoxă Română se afla la o grea răscruce ideologică, fiind nevoită să aleagă între dogmatismul și canonicitatea Sfinților Părinți și ideologia ecumenistă, ce și-a făcut intrarea în Biserică prin intermediul reformei calendaristice.

Ierarhii Bisericii Ortodoxe Române trebuiau să aleagă între a urma lui Hristos sau ideologiei ecumeniste, întorcând practic spatele moștenirii patristice a Bisericii, în favoarea unor născociri ale mân-

driei omenеști amăgite de șoaptele diavolului.

Ca în oricare altă perioadă critică din istoria Bisericii, precum cea a marilor erezii hristologice din primele veacuri creștine, a iconoclasmului din secolele VIII-IX, a marii schisme dintre Biserica Ortodoxă și cea Catolică de la 1054 sau a falsei uniri dintre ortodocși și catolici de la Florența din secolul al XV-lea, situația în care se afla acum Biserica era tot atât de gravă și cauzată, pe de o parte, de poziția ierarhilor și, pe de alta, de atitudinea credincioșilor. Clericii aveau să decidă fiecare asupra sa. Ori alegeau să rămână alături de ierarhii care acceptau inovațiile din Apus, ori urmau să se despartă de aceștia, după cum poruncesc canoanele Sfinților Părinți.

Noua enciclopică sinodală din anul 1920 atrăgea asupra ei anatema celui de-al șaptelea Sinod Ecumenic, care afirma: „*Dacă cineva va înlătura vreo tradiție a Bisericii - scrisă sau nescrisă, să fie anatema!*” Tot în aceeași privință spune și Fericitul Augustin: „*Să nu fie nici o inovație, întrucât inovațiile pângăresc străvechiul. Căci Mirele (Hristos) și Mireasa Sa, Biserica, sunt fără de prihană.*”

Temerea generală a monahilor din Cetățuia și de pretutindeni era legată de faptul că ierarhii sinodali ai Bisericii Ortodoxe Române, deveniți tributari ideologiilor umaniste și seculariste ale mișcării ecumenice, vor accepta, în mod conștient și fără vreo muștrare de cuget, inovațiile anticanonice ale Patriarhiei de Constantinopol.

În invitația de participare trimisă Bisericii Ortodoxe (pe 3 februarie 1923) de către patriarhul mason Meletie Metaxakis, se menționa faptul că „e de dorit și se speră ca întreaga lume creștină să prăznuiască în aceeași zi Nașterea sau Învierea Domnului, precum și celelalte sărbători care depind de acestea”.

Textul arată clar că se voia nu doar schimbarea sărbătorilor cu dată fixă, ci și a prăznuirii Sfințelor Paști. Prin această invitație, patriarhul ecumenic Meletie continua linia deschisă de apostata enciclopică a Patriarhiei Ecumenice din 1920, în care se menționa: „După părerea noastră, o asemenea prietenie și o dispoziție primitoare a Bisericii (adică Biserica Ortodoxă și pseudo-bisericile eretice) între ele poate fi arătată și demonstrată în particular în următoarele moduri:

a. Prin acceptarea unui calendar uniform (comun) pentru prăznu-

irea marilor sărbători creștine în același timp de către toate bisericile;

b. Prin schimbul de scrisori frățești, cu ocazia marilor praznice ale anului bisericesc, așa cum este cutuma (tradiția) și în alte ocazii excepționale;

c. Prin relații strânse între reprezentanții tuturor bisericilor oriunde s-ar afla;

d. Prin relații între școlile teologice și profesorii de teologie, prin schimbul revistelor teologice și bisericești, dar și ale altor lucrări publicate în fiecare biserică;

e. Prin schimbul de studenți pentru studii ulterioare între seminariile diferitelor biserici;

f. Prin convocarea de conferințe pan-creștine în scopul examinării problemelor de interes comun pentru toate biserici;

g. Prin studiu istoric imparțial și aprofundat al diferențelor doctrinare atât în seminarii cât și în cărți;

h. Prin respect mutual pentru obiceiurile și practicile diferitelor biserici;

i. Prin îngăduirea reciprocă a uzului capelelor și cimitirelor pentru parastase și înmormântări ale credincioșilor altor confesiuni morți în țări străine;

j. Prin rezolvarea problemei mariajelor mixte dintre confesiuni;

k. În sfârșit, prin asistența mutuală din toată inima față de Biserici în strădaniile lor pentru progres religios, caritate etc.

Prin enciclica respectivă s-a încercat apropierea Bisericii Ortodoxe de bisericile heterodoxe, iar documentul a fost atât de important pentru ecumenism, încât apare menționat chiar în istoricul oficial al Consiliului Mondial al Bisericilor.

Enciclica din 1920 și invitația de participare la Congresul din 1923 arată clar că schimbarea calendarului nu s-a făcut în primul rând din motive astronomice, ci pentru că se dorea apropierea de bisericile eretice.

Nemulțumirea și tulburările sufletești din inima părintelui Glicherie au crescut și mai mult, atunci când a început să se întrevadă faptul că, în curând, sinodalii din Biserica Ortodoxă Română urmau să devină tributari unui *creștinism fără Hristos*, după cum îl descria și

istoricul Nicolae Iorga: „Iar cât despre politica pe care au urmat-o în organizarea bisericească a românilor (...) de un punct de vedere canonic ortodox nu se poate vorbi la niște episcopi care de la început până la sfârșit au mers după indicațiile statului” (*Istoria Bisericii Românești*, N. Iorga, vol. 2, pag. 250).

Spre toamna anului 1920, împins de un dor lăuntric de a-l vedea pe fostul său duhovnic, protosinghelul Daniil Ciubotaru, dar și de setea de a-și mărturisi către acesta tulburările ce le purta în suflet, ieromonahul Glicherie a mers spre închinare în marea lavră a Neamțului. Părintele său era acum stareț aici. Atât a fost de pătrunzătoare întâlnirea lor, încât părintele Glicherie a cerut binecuvântare a de a rămâne definitiv în această cetate a monahismului.

Spre sfârșitul anului 1921, la inițiativa Sfântului Sinod al Bisericii, ieromonahul Glicherie se întorcea la mănăstirea de metanie, Cetățuia, de unde a primit poruncă să coboare la mitropolia din Iași, cu hramul Sfânta Cuvioasă Parascheva, pentru a săvârși slujbe în catedrala mitropolitană, spre folosul și mântuirea credincioșilor.

În biserica Sfintei Cuvioase Parascheva a slujit vreme de un an, cu evlavie și râvnă spre cele dumnezeiești până spre toamna anului 1922, când a mers din nou la Mănăstirea Neamț, unde s-a și stabilit ca viețuitor.

Odată intrat pe drumul slujirii preoțești, tulburările sufletești nu l-au ocolit. Oamenii își îndreptau suferințele lor către cei mai evlavioși slujitori, iar pentru aceasta căutau preoți după măsura rănilor lor sufletești. Părintele Glicherie pătimea împreună cu cei ce pătimeau; inima lui tresălta pentru bucuriile lor și se întrista pentru suferințele lor. Învățăturile lui duhovnicești, precum și predicile sale erau pline de simplitate, demnitate și putere de convingere, încât oamenii îl ascultau cu plăcere și încântare.

Anul 1923. Hotare canonice. Scrisoarea episcopului Gherasim Saffirin.

În marea lavră a Mănăstirii Neamț, acest loc de nevoie pentru mulți cuvioși cu viață sfântă, pe la începutul anului 1923, s-a iscat un vifor năprasnic, ce venea să alunge liniștea sfântă care domnea pe aici. Obștea era tulburată din pricina anumitor zvonuri neliniștitoare, mai ales pentru cei tineri, abia deprinși cu osteneala călugăriei.

Bătrânii mănăstirii erau îngrijorați și chiar prooroceau că se va întâmpla o ispită precum niciodată nu a mai fost. Abia reîntors în obștea nemțeană, părintele Glicherie aflase despre zvonurile care circulau printre călugări. Mulți aminteau în discuțiile lor despre un episcop Gherasim, spunând: „Vom merge la mormânt la preasfințitul Gherasim și o să-l rugăm să apere din nou Biserica așa cum a făcut-o când era viu. Vom striga la preasfințitul Calinic din Cernica, pentru că el nu s-a socotit vreodată cu cei farădelege”.

Părintelui Glicherie nu-i era deloc cunoscut numele episcopului Gherasim, fapt pentru care se sârguia cu tot dinadinsul să afle cine fusese acest preasfințit vrednic întru pomenire, dorindu-și cu toată râvna sa de slujitor al lui Hristos, să afle mai multe despre faptele demne de laudă ale înaintașilor săi.

Cine a fost acest episcop Gherasim? Oare a fost un alt episcop precum patriarhul Tihon în Biserica Rusă? Ori un sinodal devotat dogmelor și canoanelor bisericești precum erau cei din 1903? Își căuta singur răspuns la aceste întrebări, mai ales că în perioada în care slujise la mitropolia de la Iași, descoperise acolo două documente de o importanță covârșitoare pentru Biserica Ortodoxă.

Întors în marea lavră a Neamțului, el aducea cu sine o traducere a ukazului (circularei) patriarhului Tihon din anul 1920, din temnițele bolșevice, prin care acesta condamna înnoirile în materie de credință din Biserica Ortodoxă Rusă, îndemnându-i pe credincioși să nu intre în comuniune cu „biserica vie”, înființată de bolșevici cu ajutorul ierarhiei trădătoare.

*Episcopul Gherasim Saffirin
al Romanului*

Un alt document, cu marginile deteriorate dar tot atât de important, conținea răspunsul negativ al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din anul 1903, cu privire la înnoirile și modernizările rânduielilor bisericești propuse pe atunci de către Patriarhia Constantinopolului.

Având asupra lui aceste două documente păstrate cu mare grijă și în plus aflând și despre înfruntarea dintre episcopul Gherasim Saffirin și sinodalii din 1909, care doreau intervenția puterii politice în ocârmuirea Bisericii, părintele Glicherie nu și-a găsit liniștea sufletului până nu a dobândit și acest al treilea document, de o importanță covârșitoare

pentru adevărații slujitori ai lui Hristos.

Documentul, redactat și semnat de preasfințitul episcop Gherasim Saffirin, conținea o anatema împotriva Sinodului Bisericii Ortodoxe Române, din pricina smintelilor provocate de Legea Consistoriului Bisericesc Superior, la 12 octombrie 1909 și suna astfel: «Mare și grea răspundere veți avea înaintea Dreptului Judecător pentru cele ce ați făcut și făptuiți. Nu în chipul acesta se neguțătoresc talanții pe cari Domnul ni i-a încredințat. O neguțătorie ca aceasta, protivnică sfintelor și dumnezeieștilor așezăminte ale Bisericeii, aduce moarte veșnică, duce la „întunericul cel mai dinafară, unde va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 25, 30), în urma dumnezeescului și stăpânescului glas: „Din gura ta te voi judeca, slugă vicleană și netrebnică!” (Luca 19, 22). Sfintele canoane poruncesc celor cari se hirotonisesc arhieriei, preoți și diaconi, ca să făgăduiască sărbătorește, că vor păzi cu scumpătate toate cele bisericești (can. 2 al Sin. VII).

Acestei obligațiuni ne-am supus și noi, membrii acestui Sf. Sinod, nu de silă, ci de bună voie, în ziua hirotoniei noastre ca arhieriei, mărturisind și jurând, că până la suflarea noastră cea mai de

pe urmă vom păstra și vom păzi cu sfințenie toate sfintele canoane, toate învățăturile de Dumnezeu purtătorilor Părinți și întreaga predanie a Sfintei Biserici celei dreptmăritoare de Răsărit, rostind atunci și anatemele și afurisirile cele ce sunt de rost.

Unii dintre noi, însă, și-au călcat promisiunile și jurămintele, nesocotind învățătura și canoanele Sfintei noastre Biserici, cu prilejul discuțiunii asupra proiectului devenit legea sinodală de azi, atrăgându-și prin aceasta, canonicască afurisire și anatema asupra lor. Scriu și grăiesc astfel ca smerit episcop în Sfânta Biserică Ortodoxă de Răsărit, în care sunt și vreau să rămân, iar nu „considerându-mă că întruez în persoana mea întreaga biserică, că eu aș fi capul și conducătorul bisericii creștine și că pe mine s-ar răzima întreaga biserică creștină”, cum mi s-a adresat Î.P.S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei, D. Pimen, în Senatul Țării, în ședința de la 9 martie 1909. Scriu și grăiesc astfel ca un episcop ortodox, ca organ al slujbei Mântuitorului, ca slugă supusă Stăpânului meu Hristos, pe Care vreau să-L slujesc cu credință, măcar de mi s-ar întâmpla orice în această lume.

Mă rog lui Dumnezeu ca toți înalt Prea Sfințiții și Prea Sfințiții mei frați în Hristos din această Sfântă Adunare să meargă cu toată virtutea și hotărârea pe această cale și să moară pe acest drum, păzind și apărând cu toată căldura, până la suflarea cea mai de pe urmă, legile și hotarele bisericești pe care Domnul, iar nu omul le-a pus.

Iar dacă, din nenorocire, se vor găsi unii dintre noi, ostașii lui Hristos și cârmuitorii spirituali văzuți ai Bisericii Lui, care să considere învățătura din Legea sinodală din 1909 ca învățătură dreaptă a Bisericii și să primească dispozițiunile ei și să le urmeze ca pe niște norme ce ar fi în concordanță cu sfintele canoane, eu, Gherasim al Romanului, în puterea Darului arhieresc ce am de la Duhul Sfânt și în calitatea mea de episcop și membru al Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Române, proclamat și socotit frate în Hristos prea iubit al Sfintei Biserici Sobornicești și Apostolice a Răsăritului, unora ca aceora le aduc aminte de canonul 1 al Sinodului al șaptelea Ecuменic, care glăsuiește: „Celor ce s-au norocit de vrednicia ierarhicească, mărturiile și isprăvile le sunt însemnările cele ale canonicștilor așezământuri, pe care cu bucurie priimindu-le, împreună cu

arătătorul de cele dumnezești David cântăm către Stăpânul Dumnezeu zicând: *În calea mărturiilor Tale m-am desfătat ca întru toată bogăția și poruncit-ai dreptate a fi mărturiile Tale în veac; înțelepțește-mă și voiu fi viu*".

Și, dacă proorocescul glas poruncește nouă în veac să păzim poruncile lui Dumnezeu și să viețuim întru ele, arătat este că ele rămân de-a pururea neclintite și nemișcate. Că și văzătorul de Dumnezeu Moisi așa zice: „întru ele nu este cu puțință a se adăugi și din ele nu este cu puțință a se scădea”.

Și dumnezeescul Apostol Petru întru acestea lăudându-se strigă: „la care doresc îngerii a privi”. Și Pavel zice: „Sau noi, sau înger din cer de va vesti vouă afară de ceea ce ați priimit, anatema fie!”. Deci acestea așa fiind și mărturisindu-ne nouă, bucurându-ne de ele, ca și cum ar afla cineva dobânzi multe, cu îmbrățișare priimim dumnezeștile canoane și întreg așezământul lor și neclintit îl întărim, care s-au așezat de către trâmbițele Duhului, prealăudații Apostoli și de către sfintele Sobornicești Sinoade și de către cele ce s-au adunat pe alocurea spre predarea unor așezămături ca acestea și de către Sfinții Părinții noștri, că toți de Unul și Același Sfânt Duh luminându-se, au hotărât cele folositoare.

Dacă, însă, unii ca aceia dintru frații mei în Domnul, pe care mai sus i-am indicat, nu se înfricoșează și nu se cutremură la auzul acestei sobornicești hotărâri de Dumnezeu poruncite, ci stăruiesc în antidogmatica situațiune în care au pus Biserica Autocefală Ortodoxă Română, smulgând-o de la unitatea dogmatică și canonică ecumenică cu Biserica din Constantinopol și cu toate Bisericile Ortodoxe de Răsărit, cu adâncă durere reproduc mai departe sfârșitul canonului I de mai sus al Sinodului al șaptelea Ecumenic, aplicându-l întocmai acelor frați în Domnul și celor de o socotință cu ei dintre cei chemați a fi organe ale slujbei Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „...Și pe cei ce ei îi dau anatemei, și noi îi anatematisim, iară pe cei ce îi caterisesc, și noi îi caterisim, iară pe cei ce îi afurisesc, și noi îi afurisim, iară pe cei ce îi dau certării, și noi, așijderea îi supunem”.

Aplic de asemenea și canonul 2 combinat cu canonul 1 al Sinodului al șaselea Ecumenic. Rup, deci, orice legătură și comuniune

canonică cu ei, nu-i mai socotesc împreună liturghisitori cu mine, îi afurisesc și îi dau anatemei ca pe niște „mădulare putrede și streine” trupului Bisericii, ca pe niște „păgâni și vameși” (Matei 18, 17), vrednici de dumnezeiescul glas: „Nu vă știu pre voi!” (Matei 25, 12); „Depărtați-vă de la mine toți lucrătorii nedreptății!” (Luca 13, 27).

Vedere de epocă asupra lavrei Neamțului

*Chipuri de monahi nemțeni,
la începutul secolului al XX-lea*

Spre încredințare și cuvenită regulă, depun aceasta la Biroul Sfântului Sinod. Îmi zice Duhul Sfânt Dumnezeu, pe care L-au trimis și-L trimite Bisericii Dumnezeu Tatăl întru numele Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos spre a ne învăța pe noi toate (Ioan 14, 26), îmi zic sfintele canoane că nu mai pot lua parte în acest Sinod

cu foștii mei frați în Domnul, membri ai Sfântului Sinod, cari sunt puși, prin călcarea de către ei a sfintelor canoane, sub epitimie, afurisanie și anatemă.

Plec de aici cerând reșezarea Bisericii Regatului României pe bazele dogmatice și canonice sobornicești ale Bisericii Creștine Ortodoxe de Răsărit. Această cerere a mea o formulez nu numai pe baza străvechiului, apostolescui și imutabilului așezământ al Sfintei Biserici căreia slujesc, ci și pe baza constituțiunii țării mele și pe baza legii respective, la ale cărei îndatoriri m-am supus - știe aceasta și dl. Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, organ al Statului.

Mă supun și mă voi supune, însă, întru atâta cât această lege pământească nu îmi va cere să nesocotesc legea cerească, adică dumnezeieștile dogme și sfintele canoane sobornicești ale Bisericii, la care

*Episcopul Nicodim Munteanu în fața clădirii
Adunării Deputaților, alături de reprezentanți
ai Frontului Renașterii Naționale*

mă obligă și art. 9 al ei, adică al legii sinodale din 1909, și pe cari mi le impun nu numai conștiința, ci și demnitatea episcopală pe care, din mila lui Dumnezeu, o am în Biserica dominantă a Statului Român, adică în Biserica Creștină Ortodoxă de Răsărit.»

Anul 1923. Decizii neortodoxe.

Spre toamna anului 1923, tulburările din Mănăstirea Neamț s-au întetit. Se răspândise printre călugări vestea că starețul, protosinghelul Daniil, va fi schimbat în cel mai scurt timp, ori va fi repartizat într-o mănăstire din altă parte. Călugării, care îl prețuiau ca pe un adevărat părinte sufletesc, au făcut zid în jurul său, hotărând să nu lase să se întâmple acest lucru.

Nimeni nu bănuia încă cine va fi viitorul stareț al mănăstirii. La

scurtă vreme, s-a aflat că cel ales de conducerea episcopiei în această funcție era episcopul vicar Nicodim Munteanu, care urma să fie înscăunat la începutul anului 1924. Călugării din obște erau neliniștiți, bănuind că schimbarea starețului are legătură cu evenimentele de amploare ce aveau loc la nivelul ierarhiei Bisericii. Ei își aminteau cu întristare cuvintele bătrânilor rostite cu puțină vreme înainte, prin

Obștea Mănăstirii Neamț în anul 1920. Al treilea de jos, de la dreapta spre stânga, este ieromonahul Glicherie Tănăsă

care aceștia prooroceau despre o mare ispită cum nu se mai văzuse.

Abia retras din scaunul episcopal de la Huși în luna decembrie 1923, episcopul Nicodim Munteanu avea să vină peste câteva luni ca un străin printre viețuitorii din Mănăstirea Neamț. E adevărat că era un om cu multă pregătire teologică, literat și foarte diplomat, însă el aparținea deja noii generații de oameni ai Bisericii, deschiși către ecumenism și înnoiri.

Deseori, în vizite protocolare obișnuia să poarte anumite distincții onorifice dăruite de laici sau oameni politici, medalii de aur sau de

argint, ce stârneau nedumerirea călugărilor de atunci.

În așteptarea noului stareț, călugării își făceau planuri de refugiu prin pustietățile munților, în cazul în care viitoarele condiții din obște nu le-ar mai fi permis să viețuiască după rânduiala bisericească de până atunci. Bănuielile lor se întăreau de la o zi la alta. De acum înainte, călugării știau ce va urma. Va veni un alt stareț, care va introduce slujbele ținute după noul calendar, îi va obliga să mănânce carne, să-și tundă bărbile, iar pe cei mai râvnitori, care i se vor împotrivi, îi va izgoni din mănăstire.

Era o perioadă atât de grea și frământată, încât călugării se întăreau duhovnicește unul pe altul, cu pilde din viața Sfinților Părinți, mărturisitori ai Ortodoxiei sau din viața mucenicilor pătimitori pentru Hristos. Părintele Glicherie a socotit că acum era de trebuință să facă cunoscute tuturor cele două documente pe care le adusese cu el de la mitropolia din Iași. Era vorba de enciclica Sinodului Bisericii Ortodoxe Române din anul 1903, prin care acesta răspundea Patriarhiei Constantinopolului că nu se cuvine a schimba rânduiala străbună a Bisericii, dar și de enciclica patriarhului Tihon, prin care își întărea fiii duhovnicești în lupta pentru mărturisirea adevăratei credințe.

Cele două documente circulau din mână în mână; călugării le citeau pe nerăsuflăte și se întăreau în credință, hotărând fiecare pentru el să rabde până la capăt, orice s-ar fi întâmplat.

Enciclica Sinodală din anul 1903, prin care Sinodul Bisericii Ortodoxe Române răspundea Patriarhiei din Constantinopol, fusese publicată chiar și în Revista Bisericii Ortodoxe Române, nr.1/1903 și suna astfel: „Sanctitatea Sa Patriarhul de Constantinopol, cu consimțământul unanim al membrilor Sfântului Sinod de pe lângă Biserica Patriarhală, a trimis scrisoare tuturor Patriarhilor și tuturor Înalt Preasfințiților președinți ai Sinoadelor Bisericilor Ortodoxe autocefale, prin care le cere părerea asupra câtorva chestiuni cu caracter religios.

Iată care sunt aceste chestiuni:

a) Ce trebuie și ce poate să se facă, ca popoarele ortodoxe să se întâlnească în unitatea credinței, în dragoste și în concordie, și pe urmă, ce e de făcut în comun, spre întărirea credinței noastre ortodoxe și spre mai bună apărare a Sfintelor Biserici ale lui Dumnezeu,

în contra spiritului potrivit al lumii acesteia?

b) Care e părerea bisericilor autocefale asupra raporturilor cu cele două mari vlăstare ale creștinismului, adică cu Biserica Romano-Catolică și cea Protestantă? E timpul potrivit să se prepare terenul pentru o apropiere amicală cu Biserica Romano-Catolică și cea Protestantă?

c) Nu de mai mică importanță este și chestiunea calendarului comun, despre care se vorbește și se scrie de câțva timp; în special, sistemele propuse de a se reforma calendarul iulian, adoptat de veci de Biserica Ortodoxă sau de a adopta pe cel gregorian, cel dintâiu fiind considerat ca neexact, cel de-al doilea ca mai potrivit cercetărilor științifice. Ce e de făcut cu transformarea pascaliei noastre bisericești, pe care o cere noua reformare a calendarului?

La aceste întrebări, Sfântul Sinod al Sfintei Bisericii noastre, în sesiunea sa din anul acesta (1903), răspunde că prima datorie a creștinătății este de a păstra dumnezeiasca doctrină pe care ne-a dat-o Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, neschimbată, neamestecată, neîmpărțită și nedespărțită până la sfârșitul veacurilor.

Biserica Ortodoxă ține ca sfânta ei învățătură să se păstreze neștirbită, așa cum s'a hotărât de Sfinții și de Dumnezeu purtătorii Părinți ai Bisericii Una, Sfântă, Sobornicescă și Apostolică în cele șapte Sinoade ecumenice. Biserica Ortodoxă de Răsărit, rămânând statornică numai în învățătura creștină, astfel lămurită și hotărâtă, și nu în alta, ierarhii Bisericii Autocefale Ortodoxe Române, plini de râvnă duhovnicească, trebuie să o întărească și cu dreapta credință să lumineze în povățuire pe cei ce merg acum în rătăcire de la calea, adevărul și viața, pe care ne-a arătat-o Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ca să se îndrumeze spre această sfântă și dumnezeiască cale.

Mulțimea eterodocșilor din afara Ortodoxiei, care prin regulile prescrise de Biserică și de ritualul ei se primesc în sânul Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, este dovada cea mai elocventă că corpul Bisericii crește și se întărește pe unica temelie care este pusă și care este Iisus Hristos. Sfânta Biserică Autocefală Ortodoxă Română crede că e cu neputință a găsi puncte de întâlnire și de atingere cu bisericile eterodoxe Romano-Catolică și Protestantă. Care puncte se pot trece cu vederea, fiindcă nimic nu este de prisos în alcătuirea doctrinară a

Bisericii Ortodoxe?

Calea Sfintei Biserici Ortodoxe este foarte netedă și fără nici un obstacol. Nu este nevoie de a o face mai curată decât este. La această cale dacă vor voi aceste două vlăstare ale creștinismului să vină, noi, precum de mult le-am arătat calea, le-o arătăm și acum. Nu primim însă propuneri în privința felului de a intra, căci numai unul singur este felul de intrare pe calea, adevărul și viața, și acesta este credința sinceră, fără pată și statornică, așa după cum am primit-o de la Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos și Sfinții Săi Ucenici, dogmatizată în cele șapte Soboare ecumenice, atât sub raportul doctrinei, cât și al disciplinei canonice bisericești. Dorința noastră este ca toți eterodocșii să vină în sânul Bisericii Ortodoxe a lui Hristos, singura care le poate da mântuirea.

Dar, dacă aceștia arată dorințe cu condiții, după cum zice Sanctitatea Sa, cu care concordia dogmatică dorită și comunicarea este neadmisibilă, atunci constatăm faptul că nu ne rămâne decât să trecem înainte și să vedem și mai departe cu același zel și cu aceeași evlavie, ca sfânta noastră doctrină ortodoxă să o păstrăm și să o facem cunoscută, ca și până acum, celor însetați de dreptate și de adevăr.

Cu privire la a doua chestiune la care se referă scrierea Sanctității Sale și anume a creștinilor romano-catolici care s-au despărțit de biserica Romei și care se numesc acum catolici vechi, credem că uniunea lor cu Biserica Ortodoxă de Răsărit este iarăși imposibilă, dacă și aceștia vor tinde spre unire cu noi, pe baze de condiții și concesiuni, fiindcă Biserica Ortodoxă nu poate primi condițiuni și nu poate să facă concesiuni. Pe lângă aceasta, catolicii vechi, formând o minoritate în mijlocul bisericilor reformate și romano-catolice, ei se găsesc sub influența lor. Când vor scăpa de această influență și când vor cere cu stăruință ca să fie primiți în sânul Bisericii Ortodoxe, îmbrățișând cu totul doctrina noastră, atât dogmatică cât și canonică, cu bucurie vor fi primiți.

În chestiunea calendarului, Sfântul Sinod al Bisericii noastre răspunde astfel: «Fără a ne raporta la rezultatele oamenilor de știință, care au studiat chestiunea măsurării timpului, din care unele sunt favorabile sistemului nostru calendaristic, altele celui alt sistem, **Sf. Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române crede și cere**

ca să rămânem în ceea ce ne găsim astăzi, fiindcă este cu neputință să nu atingem rânduiele canonice, dacă ne-am gândi la o schimbare sau o reformare a calendarului iulian, cu care Biserica Ortodoxă trăiește de atâta timp, fără ca să se simtă vreo strâmtorare.

Deosebit de aceasta, nici cu degetul nu este permis a ne atinge de hotărârile străvechi, care fac gloria noastră bisericească. Dumnezeu, Marele Stăpânitor al vremilor, va rândui și în această privință, ceea ce voiește El și ceea ce va crede că este bun ca să se facă. Până acum însă n'a vorbit decât o singură dată prin acei ce au primit acest calendar în vechimea noastră bisericească, iar când va binevoi altfel, desigur că ne va lumina prin Duhul Sfânt, ca și în această privință să știm ce să voim și ce să facem. Acesta e răspunsul Sfântului Sinod al Bisericii noastre Creștine Ortodoxe la întrebările puse de Sanctitatea Sa, Patriarhul de Constantinopol și de Sf. Sinod de pe lângă Biserica Patriarhală" (Din lucrările Sf. Sinod, sesiunea 1903).

Anul 1923. Un model viu al Ortodoxiei de Răsărit. Scrisoarea patriarhului Tihon.

În aceeași perioadă în care călugării lavrei nemțene își căutau modele vrednice de urmat dintre vrednicii ierarhi iubitori de dreaptă credință, părintele Glicherie purta în suflet sfaturile către credincioși cuprinse în ukazul din anul 1920, al patriarhului mucenic Tihon, păstorul Bisericii Ruse din Catacombe:

„Prin mila Domnului nostru Iisus Hristos, patriarhul Tihon, ucenicul și pătimitorul Lui, merg la moarte mucenicească pentru Hristos și credința pravoslavnică, cu mare bucurie duhovnicească, nădăjduind la mila lui Dumnezeu, că Domnul nostru Iisus Hristos mă va număra în ceata mucenicilor, învrednicindu-mă de cununa cerească și nu numai pre mine, ci și pre toți cei ce mă vor urma și nu vor intra în cărdășie cu Serghie și cu puterea sovietică și nu vor primi pecetea lui Antihrist, ci vor merge la munci și la moarte pentru Hristos și credința pravoslavnică. Fiindcă toți cei ce vor răbda până la sfârșit se vor învrednici de cununile cele mucenicești, și vor moșteni Împărăția Cerurilor toți cei ce vor rămâne până la sfârșitul vieții lor

Sfântul Patriarh Tihon

tică, ca să piardă suflete creștinești și Pravoslavia. Iată pentru cari lucru au primit ei „slobozenia”. Iară eu pre toți aceștia îi predau anate-meii!

Fiii mei, voi mai mult pre mine nu mă veți mai vedea și glasul meu nu-l veți mai auzi, fiindcă eu nu mă învoiesc să iscălesc ca să lucrez cu spurcata putere sovietică și de aceea pre mine nu mă vor mai slobozi din temniță, ci mă vor munci, ca să mă omoare. Iară pre episcopii și preoții cei ce-au iscălit, pre aceia i-au liberat, iar Serghie, cari au luat cu de-a sila prestolul patriarhiei, s-au făcut prieten al satanei. El a iscălit să lucreze cu satana! Să dea la munci și la moarte pre toată ierarhia bisericească și pre tot clerul bisericesc cari nu se învoiește să lucreze dimpreună cu ei și cu puterea sovietică. Serghie, acest lup în piele de oaie, a predat de acum la moarte mai mult de o sută de episcopi și mii de duhovnici, luptători pentru Pravoslavia și ei de-acum nu mai sunt, căci au fost împușcați. Dar, iată, că și eu îmi aștept pedeapsa cu moartea, cari din clipă în clipă trebuie să vie.

credincioși Domnului Hristos și Ortodoxiei.

Fiii mei!

Vă blagoslovesc pre voi în numele Domnului nostru Iisus Hristos! Blagoslovenia lui Dumnezeu și a mea să fie cu voi în veci, Amin! Iară pre Serghie și pre toți episcopii și preoții cei ce au vândut pre Hristos și credința pravoslavnică, pre lupii cei în piei de oaie, îi blestem!

Îi blestem pre pierzătorii sufletelor creștinești, cari nu au vrut să meargă împreună cu mine la mucenie, ci s-au lepădat de Dumnezeu și de credința pravoslavnică și au iscălit să colaboreze cu puterea sovie-

Fiiilor!

Pravoslavie în Rusia nu mai este și nici nu va mai fi, căci nu va mai rămâne în libertate nici un episcop sau preot, slujitor al lui Dumnezeu! Ci vor rămâne numai acei episcopi și preoți cari vor fi agenți politici, căci ei vor sluji o vreme în biserici, ca să piardă sufletele cele creștinești. Și-atunci când ei cu totul vor aduce norodul în rătăcire și minciună, atunci ei vor convinge norodul ca să lucreze și în Sfintele Duminici, și în Sfintele Sărbători și să nu mai țină nici Sfintele Posturi, ci cu totul să se predea și să se supună pre sine puterii sovietice: „Căci toată stăpânirea de la Dumnezeu este”.

Iar atunci când stăpânirea va dărâma bisericile și le va preface pre unele în cluburi și teatre, atunci norodul să stea cuminte și să rabde cu „smerenie”. Căci unde merge păstorul, acolo merge și turma. Nu pot să vi le descriu în amănunt pre toate cele ce vor fi în acele vremi, fiindcă acuma cu totul sunt umflat de foame și mâna mea nu mai scrie bine, nu mai am nici putere și vederea tare mi-a slăbit. Și de aceea, de nu am scris ceva până la capăt, după conținut să îndreptați voi.

Copiați această scrisoare și o transmiteți tuturor creștinilor, dar și prin viu grai să spuneți la toți credincioșii aceste ultime ale mele cuvinte. Vă blagoslovesc înainte de moarte: rugați-vă singuri prin casele voastre, fără preoți, fiindcă ei sunt lupi în piele de oaie. Singuri îngropați morții, singuri botezați copiii. Iar căsătoriile, să le blagoslovească tata și mama cu sfintele icoane. Rugați-vă fiecare după cum știe și după cum poate, țineți toate posturile, cinștiți sfintele sărbători, păziți credința pravoslavnică până la sfârșit.

Fiiilor!

În vremea stăpânirii sovietice, credința Pravoslavnică nu va mai fi. Și atâta vreme nu va mai fi credința Pravoslavnică, cât va fi și stăpânirea sovietică. Dar, dacă noi ne vom ruga neîncetat și vom posti, apoi atunci va mai fi pentru o scurtă vreme, o oarecare libertate religioasă. Și-atunci, toți revoluționarii bisericești, popii și vlădicii, slujitorii sovietelor, ucigătorii și pierzătorii sufletelor creștinești din nou își vor lua locurile în biserici, de cari ei odinioară s-au lepădat.

Dar voi, robii cei aleși ai lui Dumnezeu, să nu vă împărtășiți cu

ei, și să nu mergeți la ei ca să vă rugați, căci ei toți se află sub anatema și blestem. Și, pentru ca ei iarăși să aibă dreptul de la Dumnezeu să săvârșească sfintele slujbe în Biserică, trebuie să se roage în pridvorul bisericii și să postească vreme de trei ani de zile, având voie să mănânce numai o bucată de pâine și să bea un pahar cu apă, o dată în zi, după apusul soarelui. Iar după acest canon, să se spovedească deschis înaintea norodului pentru păcatele lor și numai după aceea vor putea să primească iarăși de la Dumnezeu darurile și drepturile depline ale unui preot creștin, în toate eparhiile (...) Iar așa, numiții înnoitori ai credinței, cei ce singuri pre sine se „sfîțesc” și se numesc creștini, preoți și arhierei, aceștia toți se află în slujba satanei, în slujba minciunii și a înșelării sufletelor creștinești, căci atunci în biserici „urâciunea pustiirii va sta în locul cel sfânt”. Urâciune a pustiirii, cari își trage rădăcina sa încă din vremea despărțirii Bisericii Răsăritului de Biserica Apusului, cea din Roma. Dar Domnul Dumnezeu nostru Iisus Hristos nu va mai răbda această fărădelege și va veni să judece noroadele.

*Biserica Schitului Pocrov
după cel de-al
doilea război mondial*

Fiiilor!

Încă o dată vă mai spun, din tot sufletul, aflându-mă în boală, prepatul de moarte, ca un bolnav, cari înainte de moarte primește ușurare de boala sa, iar apoi se ia de la dânsul și boala și moartea: va mai fi o oarecare libertate religioasă și pre urmă gătiți-vă pentru dreapta și înfricoșata Judecată cea mai de pre urmă, definitivă și fără de nici o întoarcere. Fiecare om să aștepte Judecata lui Dumnezeu, Amin!”.

Anul 1923. Numirea ca egumen la schitul Pocrov.

Părintele Glicherie devenise de-acum incomod pentru sinodali, pentru faptul că știa care este adevărul și spunea lucrurilor pe nume, atât printre călugării din Mănăstirea Neamț cât și către

credincioși, prin predicile sale rostite la slujbele bisericești. Conducerea episcopiei l-a obligat pe starețul Daniil să se descotorosească de ieromonahul Glicherie, trimitându-l ca stareț la schitul Pocrov, aflat pe atunci în paragină.

Condițiile ce urmau a fi impuse Bisericii Ortodoxe prin enciclica sinodală din 1920 au provocat nemulțumirea multor clerici ortodocși. Chiar de la punctul întâi al propunerilor acesteia, figura acceptarea unui calendar uniform (comun) pentru prăznuirea marilor sărbători creștine în același timp de

Schitul Pocrov, anul 1924 - ieromonahul Glicherie, alături de diaconul David Bidașcu (dreapta)

către toate bisericile. Ceea ce opera lui Cuza nu reușise să săvârșească în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, avea să se împlinească șase decenii mai târziu.

În toamna anului 1923, la praznicul Acoperământului Maicii Domnului, părintele Glicherie va fi instalat ca egumen al schitului Pocrov, chiar în ziua hramului. Acest schit se afla sub jurisdicția

canonică și administrativă a Mănăstirii Neamț. Drept ajutor, alături de părintele Glicherie a fost trimis părintele ierodiacon David Bidașcu, și el viețuitor în Mănăstirea Neamț - un suflet ales, râvnitor, sincer și devotat în slujba lui Dumnezeu.

La schitul Pocrov, părinții Glicherie și David s-au legat sufletește foarte mult. Se rugau, munceau, se bucurau și sufereau împreună, încât toată trăirea lor pe acest pământ le-a fost unul în apropierea celuilalt. Sfințită a fost această dragoste de suflet între ei, căci au trecut prin ispite și grele încercări, s-au ostenit în neîncetate rugăciuni, au purtat posturi lungi și grele, dar și unul și celălalt s-au încredințat cu aceeași tărie în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Aici la Pocrov, în 1923, părintele Glicherie și părintele David au găsit doar trei călugări în vârstă și un frate începător. Peste tot bântuia ruina și lipsurile, iar flacăra monahismului se stingea încet-încet. Au reparat chiliile, au întărit gardurile gospodăriei, dar mai ales au reînviat viața bisericească a schitului cu sfintele și cuvenitele rugăciuni. Clopotele au început să răsună din nou pe văile din jur, tipicul Sfântului Sava a fost scos încă o dată de printre cărțile prăfuite și înnegrite de vreme, iar peste tot ținutul acela stăpânea iarăși un duh de viață monahală.

Un an mai târziu, obștea schitului Pocrov număra 12 viețuitori. Ca nicăieri altundeva, părintele Glicherie s-a dedat pe sine mult mai mult nevoițelor duhovnicești, privegherilor îndelungate și ostenitoare, în singurătatea acestui locaș ferit de lume, unde cu greu se putea ajunge. Ajuns povățuitor de suflete și duhovnic al fraților, avea o atitudine simplă și sinceră față de părinții din obște, fiind iubit și ascultat de toți.

Pentru credincioșii care ajungeau la schit, părintele Glicherie ieșea întru întâmpinare, le ura bun venit și îi binecuvânta cu semnul Sfintei Cruci, zicând: „Domnul-Dumnezeu să vă binecuvinteze și să vă miluiască după mare mila Sa!” și alte cuvinte mângâietoare de suflet. Cu statura lui mică, cu vorbirea lui blândă dar înflăcărată, părintele Glicherie lăsa asupra celor care-l întâlneau o impresie nemai-întâlnită.

În jurul lui se năștea o atmosferă duhovnicească de dragoste și

evlavie, care îi înconjoară pe adevărații stareți și în care nu este nici fățarnicie, nici semeție, nici alte patimi. Prin înfățișarea lui cea din afară, totdeauna îmbrăcat într-o dulamă simplă, prin graiul blând și smerit, el amintea de marii pustnici care viețuiseră până atunci în acel schit, precum cuviosul Pahomie cărturarul, cuviosul Chiriac sihas-trul, făcător de minuni și înaintevăzător, schimonahul Zosima pust-nicul și alții.

Toate aceste frumuseți duhovnicești aveau să fie zdruncinate din temelii de marea încercare ce avea să cuprindă întreaga lume ortodoxă din hotarele unde se grăia românește, unde credința, portul și limba nu se schimbaseră vreodată. Liniștea și trăirile duhovnicești ale cuvioșilor de la schitul Pocrov aveau să fie tulburate de hotărârile necanonice luate în cadrul conferinței de la Constantinopol din anul 1923, unde de mai multă vreme se punea la cale distrugerea adevă-ratei credințe ortodoxe.

Anul 1924. Părintele Glicherie respinge hotărârile conferinței de la Constantinopol.

Sfârșitul anului 1923 și începutul lui 1924 aveau să fie marcate de grele încercări pentru monahii și creștinii Bisericii Ortodoxe din România. În pustietatea schitului Pocrov, părintele Glicherie rânduia lungi posturi negre și privegheri de noapte, pentru bunul mers al Bisericii. Se simțea de mai multă vreme că nenorocirile nu îi vor ocoli. De aceea, părintele Glicherie s-a bucurat cu duhul, pentru faptul că Dumnezeu i-a rânduit să se retragă în această pustie, unde mai mult putea să-și îndeplinească îndatoririle duhovnicești.

Sărbătoarea Nașterii Domnului din acel an a fost umbrită de suferința multor credincioși, dar mai ales de aceea a monahilor nem-țeni mai râvnitori. Noul stareț instalat oficial, episcopul Nicodim Munteanu, a arătat dintru început o atitudine dură față de părinții de aici. Dorea să-i învețe pe călugări ce este ascultarea fără cârtire, ca a-tunci când va da porunci anticanonice, nimeni să nu i se împotrivească.

În studiile despre schimbarea calendarului, opiniile ortodocșilor ce s-au ocupat în mod special de aceasta au fost împărțite. Unii, respingând orice inovație în materie de credință, considerau moștenirea noastră străbună ca fiind singura potrivită în Biserică, fiind preluată de la Sfinții Părinți și având totdeauna autoritatea Bisericii. Alții, promotori ai calendarului apusean și introducerii lui de către noi, invocau cea mai mare precizie cronometrică posibilă, sau chiar noul uz al uniformității, pledând pentru practica Bisericii Apusene ca fiind inteligentă și așteptând de la ea probabil, oarece sporiri duhovnicești.

Conform cu hotărârile conferinței ținute în anul 1923 în Constantinopol, Paștele urma să se prăznuiască tot după vechiul calendar iulian: în prima Duminică de după luna plină, după echinocțiul de primăvară, așa cum au zis hotărârile Sinodului I ecumenic de la Niceea (325). Au fost însă încălcate celelalte condiții ale Soborului niceean: **niciodată în aceeași zi cu paștele iudaic (pesah) și niciodată mai înainte de echinocțiul de primăvară.** Lunile anului rămâneau cu același număr de zile; sărbătorile cu dată fixă de peste an rămâneau aceleași ca denumire și ordine, însă se mutau mai înainte cu 13 zile, după noul calendar gregorian, la fel ca și sărbătorile cu dată schimbătoare.

Celelalte reforme propuse de această conferință au fost **micșorarea numărului sărbătorilor, cea de-a doua căsătorie a preoților de mir văduvi, scurtarea și dezlegarea posturilor, reducerea gradelor de rudenie în privința căsătoriei, reducerea vârstei minime de intrare a tinerilor în rândul clericilor, activitatea ecumenică a Bisericii Ortodoxe Române etc.**

Dorind stricarea așezămintelor dumnezeiești ale Bisericii - deținătoarea revelației despre Dumnezeu, la începutul secolului al XX-lea, lupii au început să se strecoare în staulul oilor, infiltrându-se în rândul clerului și ajungând până în cele mai înalte trepte ierarhice bisericești. Cu multă tenacitate și minciună învățată de la tatăl minciunii, diavolul, ei au înlocuit învățătura dumnezeiască cu filozofiile omenești.

Cea mai sinistră figură bisericească implicată în această luptă împotriva Bisericii a fost Meletie Metaxakis, patriarhul mason de

Constantinopol. La comanda lui, s-a ținut congresul tâlhăresc numit în mod hulitor „sinod panortodox” de la Constantinopol, din 1923, care a spart bariera canonică a Bisericii Ortodoxe, realizând un precedent care s-a tot agravat și a ajuns până la apostazia de astăzi. Unul dintre neadevărurile vehiculate în multe cărți și reviste teologice este că în 1923, la Constantinopol a avut loc un „Sinod pan-ortodox”. Până și Patriarhia ecumenică a numit atunci respectiva adunare congres, iar nu sinod. Și nu a fost pan-ortodox, căci vechile patriarhii din Ierusalim, Alexandria și Antiohia au refuzat să trimită delegați.

În anul 1923, nemulțumit de hotărârile congresului, părintele Glicherie scria: „În toată istoria Bisericii, au existat vrăjmași care au luptat împotriva ei, spunând că aceasta nu reflectă adevărul sau este învechită. Lupta lor a constat în încercarea de a fura adevărul pogorât de sus și a pune în locul lui propriile lor dogme, învățături și filosofii deșarte, rod al unor minți căzute. Veniți ca niște lupi în piei de oaie, acești eretici și păgâni răpitori au văzut că staulul, adică Biserica, era îngrădit cu bârne groase, adică avea drept străjeri pe ierarhii și preoții săi, înarmați cu armele neruginite ale sfintelor canoane. Ei nu puteau câștiga această luptă în mod cinstit, așa că au folosit înșelătoria, cea mai veche metodă de a câștiga o bătălie. Ei au creat fisuri în zidul de apărare al Bisericii, iar pe acolo au introdus învățături străine și oameni străini de Ortodoxie, adică păstori năimiți, pe care i-au proptit în cele mai înalte scaune ale ierarhiei”.

Noile sisteme de gândire au fost introduse foarte repede în mentalitatea înaltei societăți din țările ortodoxe, precum și în România. Prin urmare, modul de raportare a acestor clase sociale (printre care și intelectualitatea) la rolul și însemnătatea Bisericii a devenit de nerecunoscut, fiind afectată negativ de noul sistem de valori. Mai mult încă, mediile bisericești ortodoxe, care fuseseră deja impregnate cu ideile teologice apusene, vor suferi de-acum o otrăvire cu ideile ecumenismului protestant de sorginte masonică, care începuse să se dezvolte în acea perioadă.

Cel dintâi care a lovit în Biserica Ortodoxă a fost ierarhul francmason Meletie Metaxakis (1871-1935), despre care am amintit și în contextul enciclicei din anul 1920. Eforturile dușmanilor Bisericii de

a se infiltra până în cele mai înalte scaune ale ierarhiei sale au fost încununate de succes atunci când el a fost propulsat în fruntea Bisericii.

Îndată după alegerea sa în calitate de mitropolit de Kitiisk (1910), Meletie primește consacrarea în masonerie la Constantinopol și devine membru al lojei masonice «Armonia», fapt elucidat în revista «Pytagore Equerre» (1935, v. 4, pag. 7–8).

În anul 1967, comitetul constitutiv al „Buletinului masonic”, organ al Marii Loje a Greciei, îi încredințează masonului Alexandru Zervudakis sarcina de a scrie o monografie, iar pe parcursul ei să mai „oglindească încă o stea sclipitoare, care a strălucit și a luminat cerul Bisericii Ortodoxe Grecești”.

Zervudakis a scris biografia amplă a lui Meletie (Metaxakis), cu care s-a întâlnit încă la Constantinopol în zilele tragice pentru Grecia, după înfrângerea ei în războiul cu Turcia, în 1922. „Eu l-am salutat așa cum se salută mason cu mason, – scrie Zervudakis. El a râs și a spus: Precum văd, mă înțelegeți”.

Din monografia lui Zervudakis aflăm că Meletie s-a întâlnit cu masonii în anul 1906. A colaborat cu cercurile masonice grecești la Constantinopol, mai cu seamă, în 1908. Masonii cu care Meletie întreține contacte și-au intensificat activitatea, pentru a impune „firea cercetătoare și iscoditoare a lui Meletie... să se decidă... și să urmeze exemplul multor episcopi străini și... să se consacre misterele tainice ale masoneriei”.

Cu prilejul inițierii sale în masonerie, Zervudakis scrie: „Îmi amintesc cu câtă mândrie și bucurie voi, frații, vorbeați despre consacrarea lui Meletie, care a fost ales atunci în loja noastră. După consacrarea sa, fratele Meletie a desfășurat o intensă activitate masonică pretutindeni, oriunde s-a aflat de-a lungul vieții sale furtunoase. Foarte rar vei întâlni asemenea oameni, care ca și fratele Meletie, au aderat la masonerie și și-au făcut din ea o experiență de viață. Și am simțit cu toții o mare pierdere, atunci când a plecat atât de curând în veșnicie”.

În paralel cu activitatea masonică, el a urcat și în ierarhia bisericească. Împrejurările de după primul război mondial fac ca, în

urma unei lovituri de stat, puterea din Grecia să fie preluată de unchiul său, masonul Eleftherios Venizelos (1864-1936). Acesta va înlesni urcarea nepotului său în fruntea Bisericii din Grecia, printr-o serie de manevre politice, dirijate de cercurile masonice din care făcea parte Venizelos. În 1919, arhiepiscopul legitim al Atenei și întregii Grecii, Procopie, este îndepărtat necanonic, iar Sinodul este forțat să-l aleagă în fruntea sa pe Meletie Metaxakis. În Biserica Ortodoxă a Greciei se produce o schismă: venizeliștii contra regaliștilor, printre care se aflau și mitropolitul Gherman al Demetriasului și Sfântul

Patriarhul Miron Cristea și Octavian Goga. În plan îndepărtat, Veniamin Pocitan, vicar al Mitropoliei Ungrovlahiei

Nectarie (de Eghina) al Pentalopolisului. Metaxakis ridică problema schimbării calendarului, înființează o comisie și declară: „Credem că este absolut necesar să îndreptăm calendarul”.

La 17 decembrie 1921, ambasadorul grec la Washington trimite o scrisoare către prefectul Salonicului în care îl înștiințează că „înveșmântat, a luat parte la slujba anglicană, a îngenuncheat în rugăciune cu anglicanii, a venerat sfânta lor masă, a spus o predică, și... i-a binecuvântat pe cei de față”. La 29 decembrie, Sfântul Sinod al bisericii Greciei, condus de mitropolitul Gherman al Demetriasului, l-a caterisit pe Metaxakis pentru încălcarea legii canonice și pentru provocarea la schismă.

La începutul anului 1922, cu sprijinul ministrului grec al afacerilor externe, dar fără să fie ales în mod canonic, deși caterisit de către Sfântul Sinod al bisericii Greciei, Meletie Metaxakis este înscăunat patriarh ecumenic.

La întronarea sa, Metaxakis spunea: „Mă ofer să slujesc Biserica din scaunul său cel mai înalt, să intensific pe cât e cu putință relațiile cu bisericile neortodoxe ale Orientului și Occidentului și să promovez lucrarea unificării dintre noi”. Ascultând întru totul de cei ce îl propulsaseră în fruntea Bisericii, noul patriarh a impus Patriarhiei Constantinopolului o primă abatere gravă de la canoanele bisericești: după numai șase luni de la alegerea sa, la 22 iulie 1922, patriarhia recunoaște, printr-un act oficial, validitatea hirotoniilor anglicane. El trimite scrisori Bisericilor Ortodoxe, cerându-le să adopte cu rapiditate această măsură, fapt care se și întâmplă în următoarele două decenii (1923-1939).

În 1923, Metaxakis convoacă congresul „pan-ortodox” (10 mai – 8 iunie) la care au fost de față doar reprezentanți ai bisericilor Greciei, Serbiei și României și, bineînțeles, anglicanii. Vedem așadar că această adunare nu este nicidecum pan-ortodoxă, deși Metaxakis se fălește: „funcționăm ca o delegație a întregii Biserici”.

La schitul Pocrov, dar și în lavra Mănăstirii Neamțului, atât vestea despre acțiunile masonice ale lui Meletie împotriva Bisericii, cât și punctele de discuție purtate în cadrul conferinței de la Constantinopol din 1923, au creat o stare de agitație și mari nemulțumiri. Călugării constituiau acum zidul de rezistență ortodoxă și făgăduiau că nu-și vor trăda cre-dința ortodoxă, nici legea strămoșească.

*Funeraliile patriarhului Miron Cristea -
martie 1939, București*

Anul 1924. Scrisoarea părintelui Glicherie către protosinghelul Daniil Ciubotaru.

„Preacuvioase părinte Daniil,

Cu durere în suflet scriu aceste rânduri și cu nădejdea că vor ajunge vreodată și în mâna sfinției voastre. De la Mănăstirea Cetățuia, din vremea când nu știam prea multe despre această viață închinată lui Hristos, sfinția voastră ați fost cel care mi-ați purtat de grijă și în cele trupești și în cele sufletești. Pentru dragostea și cinstea pe care v-o datorez totdeauna, mult mi-am dorit să fim alături. Dar, cum văd, între noi s-a pus un zid care e mai rău decât moartea. Și e un zid care simt că ne va despărți pentru multă vreme.

Am auzit că ați fost scos de la stăreția mănăstirii, deși noi călugării de acolo am fost mereu fiii sufletești ai sfinției voastre și v-am iubit ca pe un părinte sufletească. Știu că multora dintre noi le pare rău de toate cele întâmplătoare acolo. Acum a venit un păstor năimit, care numai de grija sufletească a călugărilor nu se grijește. Am ajuns într-o stare de plâns, și plânsul nostru abia de acum înainte prinde a se vărsa. Dacă nu am plâns până acum destul pentru păcatele noastre, iată că de acum vom plânge și pentru păcate și pentru credința străbună, pe care urzitorii răului din această lume vor să ne-o răpească.

În schitul nostru, mă străduiesc să țin lucrurile strâns, ca nu cumva călugării de aici să intre în deznădejde. Le dau nădejdi de îndreptare în fiecare zi, deși știu bine că o așa îndreptare este cu neputință, cu oamenii care formează azi și guvernul țării și sinodul Bisericii noastre.

Credința străbună păstrată cu preț de sânge a fost batjocorită în zilele noastre. Cei din Sinod și-au pus prea mari nădejdi în oameni stricați cu credința, cum este acel arhimandrit Iuliu Scriban, absolvent de teologie catolică și protestantă din Strasbourg. Mă întreb deseori, cum poate un ucenic al catolicismului și protestantismului să apere Ortodoxia. Ce a vorbit acesta în numele Ortodoxiei, la acea stricătură adunare de anul trecut de la Constantinopol? Trebuia să trimitem acolo oameni cu frică de Dumnezeu, care să nu lase să fie batjocorite canoanele și rânduielile Bisericii Ortodoxe.

De mai multă vreme am auzit că, până și mitropolitul nostru, Miron Cristea, este un ucenic al înnoitorilor de la Țarigrad (Patriarhia ecumenică de Constantinopol, n.ed.) și mă tem pentru acesta, căci va accepta fără șovăială și fără mustrare de cuget toate prevederile propuse acolo.

Va fi vai de noi. Nu știu cum vom răspunde la Judecata lui Dumnezeu. Ceea ce mi-a căzut mai greu pe suflet, e un zvon care circulă prin toate mănăstirile. Știu chiar și mirenii despre aceasta. Despre mitropolitul nostru se spune că ar fi vicepreședinte al unei adunări eretice din străinătate (e vorba de „Alianța Mondială pentru înfrățirea popoarelor prin Biserică”, n.ed) și norodul chiar se așteaptă ca și la noi, în țară ortodoxă, să vină ereticii din Apus ca să le ție cuvânt (era vorba de Conferința de la Sinaia, 22-23 septembrie 1924, a Ligii pentru înfrățirea popoarelor prin Biserici, care a fost un pas pe calea întăririi ecumenismului local, n.ed).

Despre ce să ne vorbească nouă ereticii, dacă noi mărturisim numai și numai credința Ortodoxă? Teologii noștri de azi s-au lepădat de Pidalion, de cărțile de căpătâi ale Bisericii Ortodoxe, deprinzându-se mai mult cu oarecare adunări ale celor ce viclenesc. Dumnezeu lor este duhul slavei deșarte și de aceea noi trebuie să ne depărtăm de ei, pentru că ei nu se vor opri aici, ci vor merge mai departe în întunericul minții lor (avea dreptate, pentru că mai târziu s-au desfășurat Conferința creștinismului practic, de la Stockholm, 1925, Congresul profesorilor de teologie ortodoxă, de la Atena, 1936, Conferința de la București, 1933, unde președinte de onoare era ales mitropolitul primat Miron Cristea și Conferința de la Râmnicu Vâlcea, 1936, n.ed.).

Biserica lui Hristos nu poate fi o „adunare a celor ce viclenesc”. Ea este Una și Sobornicească, și Mireasă a lui Hristos. Deci nu putem spurca ceea ce Hristos a spălat și a sfințit cu Sângele Lui.

Eu prevăd că în curând Sfânta noastră Biserică va fi transformată într-un Babilon (aluzie la crearea Consiliului Mondial al Bisericilor, 1948 și subscrierea Bisericii Ortodoxe Române la „idealurile” acestuia, n.ed), unde Dumnezeu a amestecat limbile păgânilor. De data aceasta, Dumnezeu va ieși din mijlocul lor și vrăjmașul va

întuneca mințile celor care se prind încă de pe acum în aceste amestecări neplăcute lui Dumnezeu, chiar dacă se spune că sunt făptuite pentru pace și dragoste. Nu această pace și nici această dragoste o cere Dumnezeu de la noi.

Dacă va fi așa, atunci eu voi urma pilda preasfințitului Calinic de la Cernica, care a strigat tare în Sinod: „cu cei fără de lege nu mă voi socoti”. Voi urma pe preasfințitul Gherasim de la Roman care la fel a strigat: „rup orice legătură și comuniune canonică cu ei, nu-i mai socotesc împreună liturghisitori cu mine, îi afurisesc și îi dau anatemei ca pe niște mădulare putrede și streine trupului Bisericii, ca pe niște păgâni și vameși”.

Avem destui bărbați în Biserica noastră românească, care nu și-au plecat grumajii la jugul străin al catolicilor și al protestanților. Trebuie să urmăm și noi curajul de a mărturisi dreapta credință, fără de care nu ne vom putea mântui sufletul.

Cu dragoste întru Hristos, al sfinției voastre umil fiu duhovnicesc, Glicherie”.

Anul 1924. Tulburarea unei națiuni ortodoxe. Miron Cristea – un alt Meletie Metaxakis al românilor.

De la o zi la alta, starea generală de panică devenea foarte apăsătoare. Călugării din Mănăstirea Neamț nu mai țineau rânduiala pașnică a ascultărilor care le erau încredințate. Se simțea deja cum avea să vină peste ei un val greu și înfricoșat: stricarea canoanelor bisericești, schimbarea calendarului și dezordinea în tipicul și rânduielile bisericești. Mitropolitul Miron Cristea era considerat „vânzător al legilor străbune.” De aici, multă vreme s-a păstrat printre călugări expresia că anul 1924 a fost „anul vânzării ortodoxiei românești”.

Într-un cuget cu Meletie, de asemenea și mitropolitul primat al românilor, Miron Cristea, vorbind de nevoia Bisericii de „reorganizare și reformare”, a cerut în mai multe rânduri întrunirea unui Sinod Ecumenic. Acest lucru îl făcuse cunoscut încă de la alegerea sa ca mitropolit primat în 1919, când a trimis o scrisoare tuturor pa-

triarhilor ortodocși, în care propunea această idee, considerând-o capabilă să rezolve „problemele arzătoare ale Bisericii”.

Prin declarațiile și activitățile sale ca mitropolit primat al Bisericii Ortodoxe Române (ales la 18 decembrie 1919 și devenit patriarh al acesteia la 4 februarie 1925), Miron Cristea, născut și educat în mediul greco-catolic, și-a vădit îngemănarea intențiilor sale cu cele ale lui Meletie Metaxakis. Din nefericire, el nu a fost singurul ierarh care a propovăduit idei străine de învățătura ortodoxă și care a luptat pentru a le introduce cu scopul de a subrezi Biserica.

În anul 1920, abia suit pe scaunul de mitropolit, el a venit înaintea sinodului român cu o invitație la dezbateri a unui program de reformă în 9 puncte, foarte asemănător cu ideile progresiste ale patriarhului Constantinopolului. Reforma susținea, printre altele, **înlocuirea calendarului iulian cu cel gregorian, combaterea sectelor, revizuirea unor aspecte ale ritului, recăsătoria preoților văduvi, precum și organizarea unor instituții de propagandă.**

O latură importantă a activității sale de conducător al Bisericii Române a constituit-o ecumenismul local, el fiind considerat începătorul al acestei mișcări în România. A fost un colaborator apropiat al ierarhilor Bisericii Anglicane, făcând numeroase vizite, schimburi de experiență și luând parte la întruniri ecumeniste.

Tot sub arhipăstoria sa, Biserica Ortodoxă Română a mai înscris o pagină rușinoasă în istoria bisericească contemporană, recunoscând validitatea hirotoniilor anglicane, la 8 iunie 1935. El a primit cu bucurie convocarea congresului din 1923 și, în urma consultării cu sinodul român, la 17 decembrie 1923, a alcătuit o scrisoare prin care anunța că Biserica Ortodoxă Română acceptă hotărârile congresului de la Constantinopol.

Un an mai târziu, la 1 octombrie 1924, a avut loc schimbarea calendarului bisericesc în România. Miron Cristea nu a dorit să schimbe doar calendarul iulian, ci și pascalia iuliană (metoda de calcul a datei Paștelui). Este interesant de remarcat faptul că acest patriarh, în același duh cu Meletie Metaxakis, s-a bucurat de sprijinul larg al puterii politice, fiind capabil, din acest motiv, să își pună amprenta negativă asupra unor chestiuni bisericești de o importanță covârșitoare.

Anul 1924. Semnul din icoana Maicii Domnului de la Neamț.

Despre icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Neamț, aflăm din cronica nemțeană a părintelui Andronic, duhovnic al mănăstirii și fost eclesiarh între 1855-1857, în care scrie: „Fiind la Constantinopol împărat creștinesc Manuil Paleologul, iar fiul său, Ioan Paleologul, fiind la Beciu (sau Viena), fiindcă era ginere chesarului de Beciu, la vremea bătrâneților lui Manuil Paleologul, a trimis la Beciu la

Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului „Povățuitoarea” de la Neamț

fiul său, Ioan, chemându-l să meargă la Constantinopol, să fie împărat în locul lui Manuil, tatăl său.

Deci mergând să treacă la Constantinopol, au venit pe la Țara Moldovei și au ieșit întru întâmpinarea lui fericitul Alexandru-voievod cu tot senatul. Asemenea și preasfințitul mitropolit chir Iosif cu tot clirosul bisericesc, după cum se cuvine unui împărat creștinesc, și l-au petrecut până la cetatea Chilia, la Dunăre. Iar împăratul Ioan Paleologul văzând țară ca aceasta și norod înțelept și pravoslavnic, și arhieru și cliros învățat, și împodobit cu toate obiceiurile creștinești ale Bisericii Constantinopolului, s-a preaminunat și a dat laudă lui Dumnezeu, zicând cum că țară ca aceasta, cu toate darurile și rodu-rile pământului și obiceiurile și înțelepciunea și iubirea de străini, aiurea nu a văzut, nici a auzit să fie (...).

Și mergând la Constantinopol a luat împărăția, iar Manuil împăratul, tatăl lui Ioan, s-a călugărit (...) și a trimis împăratul Ioan

Paleologul fericitului Alexandru-voievod coroană împărătească și alurghidă (manta de purpură, n.ed.), care acel port l-au ținut toți domnii până la domnia lui Alexandru-voievod Lăpușneanu. Și au mai trimis împăratul Ioan Paleologul dar preasfințitului părinte chir Iosif Mitropolitul o sfântă icoană făcătoare de minuni, cu două fețe, de o parte Preasfânta Curata Născătoarea de Dumnezeu și pe de altă parte Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, care până astăzi se află în Mănăstirea Neamțului.

Această icoană a Maicii Domnului s-a arătat făcătoare de minuni în anul 6999, ce este de la Hristos 1491, în pământul Moldovei, în Mănăstirea Înălțării Domnului ce se numește Neamțul. Icoana aceasta, deasupra umărului mâinii drepte al Preasfintei Stăpâne, are o scriere elinească (...) iar în dosul său, unde este zugrăvit Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, la vârful degetelor mâinii stângi a sfântului (cu care mână ține sfântul și sabia de mănunchiul drept cu vârful în jos) este un semn, adică o bortă cu o bucată de sfredel înăuntrul ei. De care lucru se povestește așa, cum că niște eretici, necrezând minunile cele ce se fac de la această sfântă icoană, și mai ales că o vedeau răpindu-se câteodată în văzduh, au socotit cum că are într-însa argint viu.

Și așa, din necredință și din multă mânie cu hulă ce îi cuprinsese, luând un sfredel gros ca degetul, au început a o borti. Dar însă, pe lângă altele nenumărate minuni ce s-au făcut atunci, s-a rupt și sfredelul acela spre bucuria credincioșilor pravoslavnici și spre rușinea și înfruntarea tuturor ereticilor și a tuturor rău credincioșilor, care se unesc cu ereticii și nu cred că se fac minuni înfricoșate de la icoana Mântuitorului nostru și Dumnezeu și la celei a Stăpânei noastre Născătoarea de Dumnezeu, Care L-a născut pe Dânsul fără de prihană și de la ale celorlalți sfinți, ci se ispitesc cu dovezi și cuvinte sofisticești amăgitoare, ca să prihănească ca pe unele ce ar fi cu neputință, sau le tâlcuiesc după cum lor li se pare. Care, dacă nu se vor pocăi precum se cuvine, cu mărturisire adevărată și cu frângerea inimii pentru această greșală, apoi ei singuri de sine sunt osândiți.

Iar deasupra acelei borte, de care am zis mai sus, este o scriere în limba elinească, însă cam fără ortografie, care tâlmăcindu-se pe a noastră limbă moldovenească, se zice așa: „Mucenice, uită-te spre

acest lăcaș ca spre niște cântări, ca și pe cei ce vatămă să-i înfricoșezi cu amenințarea căci cu cuviință porți sabia”. Și încă spre mai mare minune, este vrednică de însemnat și aceasta că mulți din evlavioșii închinători, vârând degetul în acea bortă, **de unde curge mir tămăduitor** și cu credință ștergându-se cu degetul pe la durerile lor, își află tămăduire” (Părintele Andronic, *Istoria sfintei icoane făcătoare de minuni a Maicii Domnului*, Mănăstirea Neamț, 1859).

Multe minuni se săvârșeau prin această icoană. Credincioșii care sufereau de neputințe trupești luau tămăduire de la Maica Domnului prin ungerea cu sfântul mir ce curgea din această icoană, prin partea din spate, unde fusese găurită de ereticul necredincios. Cu două luni înainte de schimbarea calendarului, sfântul mir a încetat să mai curgă din icoana Maicii Domnului. Acest lucru a fost considerat ca un semn de rea prevestire pentru călugării din mănăstire.

Tot în această vreme, Maica Domnului a arătat un semn prin care călugării au înțeles că ceea ce va urma va fi urâciune înaintea lui Dumnezeu. În ajunul Adormirii Maicii Domnului, părintele eclesiarh venise în biserică să pregătească cele necesare, să aprindă lumânări și candelile pentru slujba Miezonopticii. Vremea era liniștită cu cer senin și împodobit cu stele; nici urmă de nor nu se vedea. Totuși, deodată, din înălțimea cerului s-a slobozit un fulger grozav, care a pătruns printr-o fereastră din turla bisericii, a căzut în fața icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului, a lovit într-o lespede din podea pe care a îngropat-o adânc în pământ, iar din curentul puternic ce s-a produs, sfeșnicul din fața icoanei s-a mișcat într-o parte odată cu piatra în care era fixat, căzând la pământ.

Când au intrat părinții și frații la rugăciune, eclesiarhul le-a povestit întâmplarea și toți privind urmările fulgerului, pardoseala arsă de puterea focului ceresc și sfeșnicul căzut la pământ, au zis că a fost un semn dumnezeiesc. După acest semn și după ce s-a produs și schimbarea calendarului în Biserica Ortodoxă Română, icoana Maicii Domnului a rămas așa cum o știm astăzi. Gaura din spatele icoanei a fost astupată, sfântul mir nu mai izvorâște din ea, iar minunile... numai Dumnezeu și Preacurata Sa Maică știe câte, când și cum se mai săvârșesc.

Anul 1924. Jurământul celor 32 de clerici de la Neamț.

Anul 1924 a adus noi schimbări cu privire la reforma calendaristică. În calculul zilelor și al sărbătorilor de peste an, s-a introdus calendarul gregorian, pe care statul îl folosea deja, în timp ce până atunci Biserica își socotea sărbătorile anului și Sfintele Paști după calendarul iulian. Ziua hotărâtă de Sfântul Sinod al Bisericii Române pentru a începe folosirea noului calendar a fost fixată la 1 octombrie, zi care a devenit 14 octombrie, zi de pomenire a Sfintei Preacuvioasei Parascheva.

Circulara cu privire la introducerea noului calendar în tipicul bisericesc a ajuns mai întâi la Mănăstirea Neamț, unde stareț era acum arhiepiscopul Nicodim Munteanu. El fusese, așa după cum am mai spus, numit în mod special în această funcție în acest an, tocmai pentru a ușura introducerea noului calendar, dar și pentru faptul că reprezenta puterea ierarhică și dispunea de toate posibilitățile de înlăturare și diminuare a conflictelor ce ar fi putut fi create de călugării tradiționaliști.

Monahii nemțeni nu erau chiar atât ușor de înșelat în această privință. Duhul cărturăresc, care venea de peste veacuri, tocmai din timpul Sfântului Paisie Velicickovski, se simțea încă. Studiul patristic era și acum la mare preț printre dâșii, unit cu rugăciunea. Nu le-a fost greu să înțeleagă ce însemna această schimbare și cât de necanonică era. Erau atât de iscusiți în cunoașterea dumnezeieștilor dogme, a sfintelor canoane și a rânduielilor bisericești, încât rezistența lor era un lucru de temut pentru inovatori.

Puțin mai înainte de 1 octombrie 1924, printr-un ordin al episcopului Nicodim Munteanu, părintele Glicherie a fost chemat să coboare la Mănăstirea Neamț, pentru a avea o întrevedere cu el. În acea zi, în marea lavră se ținea un sobor la nivel de episcopie, la care luau parte toți clericii aflați sub jurisdicția Mănăstirii Neamț. Trebuia să se discute despre împrejurările dificile în care se afla Biserica Ortodoxă Română la acea vreme. Printre altele, arhiepiscopul Nicodim

Munteanu a comunicat slujitorilor ordinul mitropolitului primat al Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea, de a înlocui în mod obligatoriu vechiul calendar iulian cu cel gregorian. Toți clericii au protestat, spunând că mitropolitul este fur de cele sfinte.

În prezența arhiereului Nicodim Munteanu, clericii laici și egumenii schiturilor din jurisdicția Neamțului au respins cu îndrăzneală hotărârea de introducere a noului calendar gregorian. La sfârșitul discuțiilor, un număr de 32 de clerici (ieromonahi și preoți de mir) au mers în biserica mănăstirii, în fața icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului, unde de bunăvoie au făcut jurământ de credință, prin care făgăduiau că nu vor primi noul calendar gregorian și vor lupta, chiar și cu prețul vieții lor, pentru propovăduirea și păstrarea rânduielilor neschimbate. Printre acești 32 de clerici se numărau părintele Glicherie (starețul schitului Pocrov), arhimandritul Mina Prodan (duhovnicul Mănăstirii Neamț) și alți stareți ai marilor mănăstiri moldave. În urma acestui jurământ, episcopul Neamțului i-a amenințat că le vor fi confiscate averile, dacă nu se vor conforma poruncii mitropolitului primat Miron Cristea.

În lumea laică românească, intelectualii vremii au organizat și ei o apărare împotriva noilor schimbări în materie de credință. Filosoful Ernest Bernea scria pe tema schimbării calendarului: „În anul 1924, s-a întâmplat la noi un fapt cu semnificații pentru mentalitatea generală a satului românesc și de mare însemnătate pentru lămurirea problemei timpului. Reforma calendarului aplicată după hotărârea Sinodului a provocat din partea țăranilor o reacțiune cu totul neașteptată atât de cei ce hotărâseră reforma, cât și de cei însărcinați să o aplice.

Hotărârea de a armoniza mersul vremii cu acela al lumii apusene, adică de a trece calendarul cu 13 zile mai înainte, a apărut țăranilor nu numai nefirească, dar și plină de primejdii. Sensul adevărat al realităților sătești scăpase celor în drept. Unii cu mintea mai ageră au pus reacțiunea țăranilor la reformă în seama unor influențe politice de origine străină, venite de peste granițe. Chiar dacă o astfel de influență a putut să se producă, ea a trebuit să găsească un teren favorabil; și pe acesta îl crease reforma calendarului.

Acolo unde țăranul a refuzat să mai intre în biserică, acolo unde preotul a fost bătut, acolo unde legăturile de rudenie s-au rupt, acolo unde întreaga viață spirituală a satului s-a spart, nu mai poate fi vorba

de un fapt divers și nici măcar de un fapt politic, oricât de puternic ar fi și ori de unde ar veni. Dacă în urma reformei calendarului a apărut stilismul, dacă oamenii și-au lăsat bărbi și au început o altă viață în afara comunității spirituale a Bi-

sericii neamului, se înțelege ca s-a petrecut un lucru de mare adâncime, că frământările au fost sufletești și că adevăratul sens al acestor manifestări trebuie deci căutat într-o realitate de dincolo de ordinea socială și politică.

În viața spirituală a satului, în sufletul țăranului român, această schimbare cu 13 zile mai devreme a calendarului a fost o experiență interioară de mare intensitate și dramatism. Cei ce au hotărât reforma au zis că nu e nimic dacă va fi un avans de 13 zile, pentru că zilele și sărbătorile, raporturile dintre ele rămân aceleași. Pentru cei ce au suportat reforma lucrurile au stat în cu totul alt chip; ei s-au ridicat cu tărie împotriva acestei schimbări pentru că ea era esențială, era totală, era socotită primejdioasă până la distrugere.

Neînțelegerea a pornit din felul deosebit în care fiecare parte a înțeles și a tratat calendarul. Pentru noi, această dramă din viața satelor a pus în lumină un fel deosebit de reprezentare a timpului. Calendarul și reforma au fost izvorul cel mai bogat și cel mai curat pentru a înțelege ce este timpul la țăranul român și pentru a ne lămurii problema. Fenomenul calendarului, organic legat de întregul vieții spirituale a satului, ne lămurește direct ce a însemnat a fi în timp pentru țăranul român și mai ales ce au însemnat timpul și calendarul pentru el.

Reforma calendarului a fost pentru țăranul român o totală și bruscă răsturnare a întregii vieți lăuntrice. Reforma, dacă ne gândim

la consecințele morale ce le-a avut, a fost ca o revoluție; pentru că o acceptare a ei presupunea o schimbare radicală a omului și a poziției sale față de lume și viață. Oricât de exagerat pare acest lucru, nu credem că realitatea ar putea fi alta.

Satul românesc trăiește și mai ales trăia în virtutea unei străvechi tradiții. Moștenirea din bătrâni alcătuiește însuși felul de existență al acestei comunități; tradiția este atotstăpânitoare. În satele ce păstrează încă nealterată o viață originară, organică și arhaică, moștenirea din bătrâni funcționează pe toate planurile și în toate direcțiile acestor așezări. Tot ceea ce vine din trecut are un caracter aproape religios, față de care se impune cel mai profund respect. Calendarul este dintre aceste moșteniri. Schimbarea unei cât de mici frânturi din acest tot organic zdruncină viața satului în planul sistemului de credințe. Reforma calendarului a fost o astfel de schimbare” (Ernest Bernea – *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*).

Anul 1925. Părintele Arsenie Cotea la schitul Pocrov.

În 1925, la schitul athonit Sfântul Ierarh Vasilie, viețuia părintele ieroschimonah Teofilact Paraschivescu, pustnic plin de toate bunătățile duhovnicești și mare nevoitor. Toți sihaștrii îl căutau pentru sfaturi și rugăciuni, și oricât a încercat să se ascundă, a fost cu neputință ca faptele lui să fie ținute sub obroc. De multe ori, părinții din schit îl vedeau fiind răpit la cer în timpul rugăciunii. El avea doi ucenici - părintele Arsenie și părintele Pamfil.

După congresul din 1923, părintele Teofilact ceruse părintelui Arsenie să scrie cartea numită „Boldurile”, așa încât cartea era gata chiar în clipa în care Ortodoxia din Răsărit a primit această grea lovitură. Pururea-pomenitul părinte Teofilact le spunea adesea ucenicilor săi: „Fiți cu grijă pentru păcatele voastre, fraților, fiindcă vor veni zilele în care nu veți mai avea preoți și duhovnici” (Viața părintelui Teofilact, manuscris al părintelui zelot Ilarion din Kapsala).

În anul 1925, părintele Arsenie Cotea va face o călătorie în România, prilej cu care va vizita și schitul Pocrov, însoțit de episcopul Visarion Puiu, ridicat în scaunul de episcop al Hotinului la 13 martie

1923. După discuții îndelungate cu părintele Arsenie, părintele Glicherie va afla cu bucurie despre rezistența ortodoxă a monahilor din Sfântul Munte. Printre altele, părintele Arsenie era foarte întristat de faptul că Patriarhia Constantinopolului primise calendarul nou ca și în România, motiv pentru care Sfânta Chinotită Athonită (soborul

Părintele Arsenie Cotea

comunității monahale din Sfântul Munte) a întrerupt comuniunea cu Patriarhia. Singura mănăstire din Sfântul Munte care primise schimbarea calendarului era Mănăstirea Vatoped (care l-a folosit până în anul 1971), primind drept răsplată pentru acest gest anticanonic un vapor din partea anglicanilor.

Între părintele Glicherie și părintele Arsenie Cotea se va lega o prietenie de nezdrun cinat. Ultimele îndoieli ale părintelui Glicherie s-au spulberat. Avea destule argumente teologice, morale și canonice, prin care își putea argumenta poziția sa împotriva schimbării

calendarului. Avea și toate motivele unei despărțiri canonice de ierarhii care primiseră stilul nou, cu toate că, ori de câte ori încercase să aducă în discuție aceste chestiuni înaintea starețului Nicodim Munteanu, fusese numit „răzvrătit și neascultător”.

În Sfântul Munte, calendarul gregorian nu reușise să spargă zidul de apărare pe care îl formaseră călugării athoniți, grupați într-o structură de rezistență ortodoxă împotriva înnoirilor dictate de către Fanar. Cărțile tipărite în preajma anului 1924 - „Boldurile”, „Biciul împletit”, „Trâmbița sihaștrilor” dovedeau cu argumente canonice eroarea noului calendar.

Din cele relatate de părintele Arsenie, în Moldova s-a aflat că monahii athoniți au rupt comuniunea cu Patriarhia Constantino-

polului pe temeiul canonului 15 de la Sinodul I-II din anul 861, care zice: „... cei ce pentru oarecare eres (sau schismă, n.ed) osândiți de Sfintele Soboare sau de Sfinții Părinți, se despart de împărtășirea cea către întâiul stătător al lor care predică eresul (sau schisma, n.ed) în public și cu capul descoperit îl învață în Biserică, unii ca aceștia din pricina îngrădirii de sine de împărtășirea cu numitul episcop înainte de cercetarea sinodicească, nu numai că nu sunt supuși certării canonice, ci și de cinstea cea cuvenită dreptslăvitorilor se vor învrednici, căci n-au osândit episcopi, ci minciuno-episcopi și minciuno-învățători, și n-au rupt unitatea Bisericii prin schismă, ci s-au silit astfel a izbăvi Biserica de schisme și dezbinări” (vezi *Pidalion*).

La plecarea sa de la schitul Pocrov, părintele Arsenie a oferit părintelui Glicherie mai multe exemplare din cărțile editate în Sfântul Munte împotriva noilor calendariști. Aici părintele Glicherie a găsit destule argumente canonice prin care a convins întreaga obște a schitului Pocrov, că schimbarea calendarului este o lucrare osânditoare ce nu trebuie primită vreodată.

După anul 1924, părintele Glicherie va rămâne stareț al schitului Pocrov până în anul 1926, fără a mai pomeni la rugăciune pe patriarhul Miron Cristea. Activitatea duhovnicească a părintelui Glicherie era independentă față de episcopia Neamțului unde, încă din 1924, se sluzea după noul calendar. Pentru nesupunerea sa canonică față de arhiereul Nicodim Munteanu, a fost chemat la Mănăstirea Neamț și supus canonului de a sluji Sfânta Liturghie vreme de o săptămână în biserica de aici, fiind observat îndeaproape în ce fel slujește. Dar chiar și așa, părintele Glicherie porunca părinților de la strană să întoarcă zăloaga (semnul de carte) de la Minei cu 13 zile înapoi, ținând slujbele tot după vechiul calendar, ceea ce a stârnit din nou nemulțumirea starețului-arhiereu.

Pentru a-l convinge pe părintele Glicherie să accepte noul calendar, arhiereul Nicodim Munteanu i-a făgăduit și stăreția schitului Vovidenia, pe lângă cea de la schitul Pocrov. Părintele Glicherie a refuzat categoric. În răstimpul șederii sale la Mănăstirea Neamț, părintele Glicherie împrumutase mai multor părinți de aici cartea părintelui Arsenie Cotea, numită „Boldurile”. Mulți au fost încredințați că acceptarea noului calendar era de fapt o primejdie ce le amenința chiar mântuirea.

POSTFAȚĂ

Omul contemporan și Biserica lui Hristos

*„Spurcat-au Sfântă Biserica Ta,
pus-au Ierusalimul ca o păzitoare
de poame” (Ps. 78, 1).*

Ortodoxia nu este poezie și nu o poți împărtăși nici cu basmul, care de la sine se pretinde la interpretări multiple, fără a suferi vreo vătămare. Ortodoxia este dreapta credință, este o lucrare dumnezeiască lucrată într-un suflet eliberat de patimi, avându-și temelia numai pe Piatra cea tare, Care este Hristos. Învățătura ortodoxă este primită de la Dumnezeu, nu inventată de oameni.

Din vremuri vechi au existat eretici, oameni cuprinși de mândrie care au născocit erezii, adică învățături mincinoase, potrivnice învățăturii ortodoxe. Ei au vrut să spurce Biserica lui Hristos și să o coboare din starea de „mireasă a lui Hristos” la stadiul degradant al unei „păzitoare de poame”. Păzitoarea de poame era o adunare de pietre pe care stăteau în trecut jitarii, ce făceau zgomot atunci când păsările cerului coborau să risipească poamele viilor. Astăzi, când jitarii-arhieriei au adormit, și în loc să se ridice împotriva ereticilor, răpitori de suflete, fac pact cu ucenicii diavolului și recurg la tăcere atunci când ar trebui să mărturisească adevărul. Prin tăcerea acestora, bisericile lor devin *sinagogi ale satanei*, căci Duhul Sfânt este și va rămâne lucrător numai în adevărata Biserică a lui Hristos, pe care *„porțile iadului nu o vor birui”* (Matei 16, 18).

Atunci când apăreau erezii, Sfinții Părinți se adunau în Sfinte Soboare a toată lumea sau locale și, luminați de Darul lui Dumnezeu, apărau dreapta credință împotriva lor. Ei condamnau ereziile și îi îndepărtau pe eretici de poporul binecredincios, pentru ca acesta să nu se îmbolnăvească de rătăcirea lor.

În ultimii ani, unii ierarhi și preoți „ortodocși”, lepădând părtășia cu Sfinții Părinți, au intrat în **ecumenism** (mișcarea eretică

de amestecare a religiilor). Ei au participat la întâlniri oficiale și neoficiale cu ereticii, spunând că și aceștia sunt „ortodocși”. Au îndrăznit chiar să afirme că anatemele date de Sfinții Părinți împotriva tuturor ereticilor trebuie ridicate; că ereticii respectivi trebuie cinstiți ca sfinți și că numele lor trebuie introdus în calendarul Bisericii Ortodoxe.

Au trecut la modificarea cărților de istorie bisericească și a cărților de cult ortodox, prin eliminarea textelor referitoare la eretici și jidovi. S-a pus la cale organizarea unui „program educativ” prin care credincioșii să fie pregătiți să accepte textele „revizuite”. Și așa, încet-încet, spurcând Biserica cu duhoarea ereziilor, pe creștinii seduși de erezie îi transformă în stârvuri spre mâncarea focului celui veșnic, iar celor care se împotrivesc ereziei lor, le pregătesc uneltele electronice de muncire și înșelare.

Noi știm ceea ce ne spune Sfântul Teodor Studitul: „împărtașania de la eretic înstrăinează pe om de Dumnezeu și îl predă diavolului. După măsura deosebirii dintre lumină și întuneric, așa e și deosebirea dintre împărtașania dreptslăvitoare (ortodoxă) și cea ereticească: cea dreptslăvitoare luminează, cea ereticească întunecă; una îl unește cu Hristos, cealaltă cu diavolul; una dă viață sufletului, cealaltă îl ucide. Împărtașania din mâna eretică este otravă, nu simplă pâine” (Scrisoare către starețul Teofil).

Sfânta Predanie Ortodoxă dăinuie ca o stavilă împotriva oricărei erezii, iar Constituțiile Apostolice ne grăiesc așa: „Pe ereticii cei nelegiuiți care nu se pocăiesc, afurisiți-i și-i lepădați de ceilalți credincioși, aducând la cunoștința publică îndepărtarea lor din Biserica lui Dumnezeu și porunciți credincioșilor să se ferească cu desăvârșire de ei și să nu se întovărășească cu ei nici la vorbă, nici la rugăciune, căci ei sunt potrivnici și dușmani ai Bisericii, strică turma lui Hristos și batjocoresc moștenirea credinței”.

*Mitropolitul Glicherie, alături de mitropolitul Kallistos de Corinth,
din partea Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi a Greciei*

CUPRINS

Predoslovie	3
Anul 1891. Intrarea în lumea durerilor	8
Anul 1898. Vitregiile sortii	9
Anul 1899. În satul Miroslava	11
Anul 1905. Vârsta năzuințelor duhovnicești	13
Anul 1907. Martor al nedreptăților omenești	15
Anul 1909. Începutul înțelepciunii	16
Anul 1916. Pe calea monahismului	18
Anul 1918. Hirotonia întru ierodiacon	21
Anul 1920. Hirotonia întru ieromonah	25
Anul 1920. Primele tulburări sufletești	26
Anul 1923. Hotare canonice.	
Scrisoarea episcopului Gherasim Saffirin	30
Anul 1923. Decizii neortodoxe	35
Anul 1923. Un model viu al Ortodoxiei de Răsărit.	
Scrisoarea patriarhului Tihon	40
Anul 1923. Numirea ca egumen la schitul Pocrov	44
Anul 1924. Părintele Glicherie respinge hotărârile conferinței de la Constantinopol	46
Anul 1924. Scrisoarea părintelui Glicherie către protosinghelul Daniil Ciubotaru	52
Anul 1924. Tulburarea unei națiuni ortodoxe.	
Miron Cristea – un alt Meletie Metaxakis al românilor	54
Anul 1924. Semnul din icoana Maicii Domnului de la Neamț	56
Anul 1924. Jurământul celor 32 de clerici de la Neamț	59
Anul 1925. Părintele Arsenie Cotea la schitul Pocrov	62
Anul 1925. Începutul misionarismului părintelui Glicherie	65

Anul 1925. A doua audiență la episcopia Neamțului	67
Anul 1926. Scrisoarea părintelui Glicherie către episcopul Nicodim Munteanu	68
Anul 1926. Relația de colaborare cu zeloții din Sfântul Munte	76
Anul 1926. Reacții obiective ale presei asupra calendarului și pascaliei ortodoxe	80
Anul 1927. Vedenia din pustie a părintelui Glicherie	84
Anul 1927. Un adevăr puțin cenzurat despre patriarhul Miron Cristea la Sfintele Locuri	87
Anul 1927. Părinții Glicherie și David călătoresc spre Sfântul Munte Athos	90
Anul 1928. Tunderea în schivnicie și întoarcerea în România	93
Anul 1928. Un alt semn în favoarea dreptei credințe	95
Anul 1929. Târnosirea primei biserici ortodoxe de stil vechi	97
Anul 1929. Un alt Paște prăznuit necanonic	100
Anul 1929. Consecințe anticanonice	104
Anul 1929. Începutul prigoanei împotriva creștinilor tradiționaliști	106
Anul 1930. Părintele Glicherie călătorește la Ierusalim	109
Anul 1931. Bindecuvântarea patriarhului Damianos	113
Anul 1931. Jertfelnicia credincioșilor și înflorirea Bisericii dreptslăvitoare	115
Anul 1933. Sângiuirile din Moldova	118
Anul 1934. Minunile credinței	121
Anul 1935. Un crâmpei din predica de la biserica din Rădășeni	122
Anul 1935. Scrisoarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe de Stil Vechi din Grecia către părintele Glicherie	126

Anul 1935. Părintele Glicherie condamnă implicarea Bisericii	
Ortodoxe Române în ecumenism	127
Anul 1935. Psaltirea și ceaslovul	129
Anul 1936. Un început al suferințelor din temniță	137
Anul 1936. În temnița de la Miercurea-Ciuc.	
Dialogurile pe teme religioase	142
Anul 1936. Demolarea bisericilor ortodoxe	
de stil vechi	145
Anul 1937. Răzbunarea necredincioșilor	147
Anul 1940. Îngerul păzitor	149
Anul 1940. Două descoperiri dumnezeiești	151
Anul 1943. Minunile din temnița de la Văcărești.	
Noul acatist închinat Sfântului Prooroc Ilie	154
Anul 1944. Pătimirile de la schitul Iezeru-Vâlcea	160
Anul 1945. Porunca Împărătesei Cerurilor	162
Anul 1947. Întemeierea Mănăstirii Slătioara	164
Anul 1947. Primele minuni de la Slătioara	166
Anul 1947. Grozăvia de la Câmpuri	169
Anul 1947. Moartea păcătoșilor este cumplită	173
Anul 1948. Comuniștii și Biserica Ortodoxă	
de Stil Vechi	175
Anul 1948. Memoriul părintelui Glicherie	178
Anul 1949. Declarația oficială a părintelui Glicherie	184
Anul 1949. Slujba din Duminica Ortodoxiei	188
Anul 1949. Vedenia Varvarei	189
Anul 1950. Controversele dintre	
părintele Glicherie și părintele Cleopa Ilie	192
Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România	
la începutul secolului al XX-lea	198
Anul 1952. Devastarea Mănăstirii Slătioara	199
Anul 1952. De la penitenciarul Văcărești	
la canalul Dunăre-Marea Neagră	203

Anul 1954. Repunerea în libertate și întoarcerea la Slătioara	205
Anul 1954. Anchetatorii politici sunt rușinați de dumnezeiasca minune	208
Anul 1955. Arhiereul Galaction Cordon și Biserica Ortodoxă de Stil Vechi	211
Anul 1955. Reconsolidarea ierarhiei în Biserica Ortodoxă de Răsărit	217
Anul 1956. Hirotonia într-un arhiepiscop a ieroschimonahului Glicherie	222
Anul 1956. Preasfințitul Glicherie la Slătioara	224
Anul 1956. Alte polemici	226
Anul 1956. O caterisire nedreaptă	230
Anul 1956. Noile vetre monahale	236
Anul 1958. Decretul 410	239
Anul 1959. Mutarea la viața veșnică a mitropolitului Galaction Cordon	243
Anul 1960. Consfătuiri epistolare	245
Anul 1959. Reînnoirea deciziei din 1930	249
Anul 1972. Numirea oficială a mitropolitului Glicherie	253
Anul 1985. Trecerea la cele veșnice a mitropolitului Glicherie	255
În trista-mi pribegie	261
Semne, vedenii și minuni	265
Canonizarea Sfântului Ierarh Glicherie Mărturisitorul	267
O piatră de poticnire pentru cei puțin credincioși	268
Postfață - Omul contemporan și Biserica lui Hristos	277
Cuprins	283